TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

EESTI SÕNA

Nr. 232. IV aastakäik

Ilmub igal kesknädalal ja laupäeval. Tellimishind: postiga veerandaastas Rmk. 4.26 (Rmk. 3.90 + 0.36 postikulu)

Üksiknumber 20 Pf.

Toimetus: Berlin SW 68, Alexandrinenstr. 110. Telr. 17 55 31/8, aparaat 6. Toimetuse kõnelumid: äripäevil k. 10—12

Berliin, 16. detsembril 1944

Eestlase hea nimi

Kes on viimasel ajal Saksamaal laiemalt ringi liikunud, sellele on silma torganud välismaalaste rohkus. Nagu on Berliinis üsna tavaliseks nähtuseks, et mõni tõmmuvereline mees sealt kusagilt Väike-Aasia piirimaadelt on su lähemaks naabriks allmaaraudteel või mõni helepäine skandinaavlane istub su kõrval S-rongi mugaval istmel, nii leidub kõikjal Suur-Saksamaa aladel esindajaid pea kõigi Euroopa rahvaste hulgast. Nii Lääne- ja Lõuna-Saksa tööstuspiirkonnis kui Idapreisi põllumajandusaladel, Kindralkubermangu elanikkonna keskel kui Böömi- ja Määrimaa majanduslikes keskustes — kõikjal kuulub välismaalane tavalisse elupilti.

Välismaalane on siin rakendunud kõige mitmekesisemaile tööaladele. Alates põllumajandusega ja tööstusaladega ning lõpetades transpordiga ning kaubandusliku vahetalitusvõrguga, on miljonid töölised kõigist Euroopa maadest rakendunud bolševismivastasesse võitlusse Suur-Saksamaa juhtimisel.

Kuid asjal on ka teine külg.

Nii esineb korduvalt juhtumeid, kus valgustkartvaisse äritehinguisse, seaduseparagrahvidest ja maksvaist tavadest möödahiilimistesse on segatud mõni välismaalane, keda kohalikel võimudel tuleb korrale kutsuda seaduslike vahenditega.

Samuti leidub välismaalaste hulgas ka neid, kes piiiavad „viilida" ja kõrvale hiilida üldisest tööprotsessist, samal ajal, kui kohalik rahvas pingutab viimseni oma jõudu sõjaraskuste võitmiseks. Siin peitubki peamine põhjus, miks saksa kodanikud võivad hakata arvustava pilguga vaatama välismaalastele, ja teha nende põhjal järeldusi kogu rahvusgrupi kohta.

Mis puutub meisse — eestlastesse, siis tuleb ütelda, et meie rahva enamiku käitumine, suhtumine igapäevastesse tööülesannetesse, maksvate tavade ja kohalike seadusnormide austamine on olnud seni üldjoontes korrektne. Nagu kodumaal, nii suhtub Eesti inimene ka võõrsil täie vastutustundega oma õlgadele võetud kohustustele.

Ometi leidub ka siin — võõrsil — meie rahva hulgas üksikuid, kelle ülalpidamine jätab mõndagi soovida. Leidub isegi neid, kes on komistanud kohalikele tavadele ja seaduseparagrahvidele ning kes ei suuda endale aru anda selle üle, et oma vastutustundetu teguviisiga nad kahjustavad ka t e i s t e eestlaste elu võõrsil, kiskudes alla eestlaste hea nime.

On üldtuntud tõde, et rahvuse hea nimi, r a h v u s e a u, on rahva elus sama kaaluva tähtsusega eelduseks kui üksikinimese juures. Kui üksikinimese juures au kaotamine tundub sageli suurema kaotusena kui elu kaotamine, sest elu kandub edasi järgnevate sugupõlvede kaudu, kadunud au ei saa aga sageli enam taastada ka järgnevate generatsioonide töö aastakümnete jooksul, siis samad põhimõtted on paikapidavad ka rahvuse au kohta.

Rahvuse au määrjmisega üksikute vastutustundetute inimeste poolt heidetakse vari mitte ainult kaasaegse sugupõlve heale nimele, vaid kahjustatakse terve rahva ja isegi tulevaste generatsioonide elu.

Eesti inimese tooniandvaiks isikuvoorusteks on alati olnud töökus, ausus, isiklik aumehelikkus, sõnapidamine ja elukommete kainus. Peamiselt nendele iseloomujoontele rajanebki niihästi üksikeestlase kui kogu meie rahva hea nimi. Eesti rahva head nime ja ühes sellega ka rahvuse au aga tuleb hoida kui kalleimat aaret, sest neid eeldusi vajavad oma elu ehitamiseks ja tuleviku kindlustamiseks meile järgnevad sugupõlved.

Sellepärast on arusaadav, et olude, kus iga vähematki väärratust, kõrvalekaldumist maksvaist tavadest ja normidest võidakse üldistada ning kirjutada kogu rahvuse arvele, tuleb kõigil piinliku hoolega jälgida oma käitumist, hoiakut ja ellusuhtumist. Samuti tuleb püüda mõjutada ja korrale kutsuda ka neid üksikuid rahvuskaaslasi, kes oma ülalpidamisega või elukommetega võivad kahjustada eestlase head nime.

Meie rahva tuleviku huvides ei tohi unustada, et eestlase hea nime on meile pärandanud haudavarisenud sugupõlved. Meie kohuseks on seda nime sama puhtana pärandada oma lastele, kui oleme selle vastu võtnud oma vanemailt. Siis täidame kõige paremini oma rahvusliku aukohustuse meie esiisade ja -emade vastu.

Juh. Vd.

PÕGENIKUD ROOTSIS PROTESTEERIVAD

„Meie ei vaja Nõukogude abi ega inspekteerimist". — Arvustavaid hääli Rootsi ajakirjanduses. Rootsi välisministri seletusi riigipäeval

Nagu „Stockholms Tidningen" teatab, on Rootsi välisministeeriumi poolt Nõukogudele Balti põgenikelaagrite külastamiseks ja seal kodumaale tagasipöördumist taotleva agitatsiooni teostamiseks antud luba põgenike hulgas esile kutsunud tugeva reaktsiooni.

Nii on ühes Stokholmi laagris interneeritud põgenikud saatnud Rootsi välisministeeriumile kirja, milles nad protesteerivad iga katse vastu neile Nõukogude kodakondsust peale suruda. „Kui poliitilised põgenikud", üteldakse selles kirjas, „hoidume me Rootsis igasugusest poliitilisest tegevusest igal kujul, kuid lükkame kõige kindlamalt tagasi ka iga katse meie eneste seas poliitilist agitatsiooni arendada. Me oleme isiklikult küllaldaselt tundma õppinud Nõukogude reziimi, mispärast igakujulised selgitused selle süsteemi üle või võimaliku tagasipöördumise kohta Nõukogude Liitu on ülearused. Meie ei vaja Nõukogude Liidu esindajailt abi ega inspekteerimist nende poolt."

Ka ülejäänud põgenikelaagreis valmistatakse ette vastavaid protestiaktsioone.

Rootsi välisministeeriumi poolt Balti põgenikelaagrite külastamiseks antud luba leidis koheselt ulatuslikku kommenteerimist ka Rootsi ajakirjanduses, seda nii parem- kui ka pahempoolsete ajalehtede poolt. Nii kritiseeris „Svenska Dagbladet" Rootsi valitsuse otsust omapärase järeleandlikkusena. Selline „külastusturnee" ei seisvat üldse ühenduses Rootsi huvidega ja ka põgenikele võivat see avaldada masendavat mõjet, kui isegi selliseis kaitstud laagreis nähakse selle võimu esindajaid, kes oma lubadusi Balti rahvaste suhtes nii tihti on murdnud ja kes on hävitanud nende rahvaste kultuuri ning iseseisvuse.

„Expressen" märkis sel puhul, et N. Vene ringreis põgenikelaagreis tähendab ohtliku pretsedenti. Olevat väga raske mõista, miks Rootsi ametivõimud ise ei kasutanud õigust Balti põgenikega ses küsimuses kontakti astuda.

Põgenike hulgast avaldatud protestide ja ajakirjanduse kohati üsna terava kriitika järel Rootsi välisministeeriumi sammude asjas Nõukogude saatkonna esindajate lubamisel põgenikelaagritesse tuli küsimus lõppeks arutusele ka Rootsi riigipäeva teises kojas, kus välisminister Güntherile esitati mitu vastavasisulist järelepärimist.

Üks konservatiivseid rahvasaadikuid konstateeris kõigepealt fakti, et Rootsi valitsus on selle sammuga tunnustanud Nõukogude Liidu saadikut kui Balti riikide esindajat ning seega on de facto tunnustus nende piirkondade okupeerimisele Nõukogude Liidu poolt muutunud de jure tunnustuseks. Osutades sellele, et põgenikelaagrites viibijad Nõukogude Liiduga üldse mingit tegemist ei taha teha, seletas rahvasaadik, et tal on häbi Rootsi valitsuse järelandlikkuse pärast selles asjas. Ta kutsus välisministrit üles piire panema Nõukogude ametkonna informatsioonitegevusele põgenikelaagreis.

Teine konservatiivne rahvasaadik pidas häid suhteid Nõukogude Liiduga nüüd ja tulevikus endastmõistetavaks. Seepärast olevat ka Rootsi valitsus Balti põgenike küsimuses Nõukogudele järelandlik olnud. Kuigi Rootsi ei tahtvat põgenikele avaldada mingit survet küsimuses, kas nad Rootsi jäävad või ära reisivad, siiski puuduvat igasugune juriidiline alus selleks, et üks võõras saatkond omaks õigust inspitseerida põgenikelaagreid. Sama rahvasaadik küsis Rootsi välisministrilt, kas Rootsi on tunnustanud Balti riikide annekteerimist Nõukogude Liidu poolt de facto või de jure.

Välisminister Günther põikas kõrvale vastusest küsimusele, kas Rootsi on tunnustanud Balti riikide okupeerimist de facto või de jure. Ta konstateeris fakti, et Rootsi valitsus olevat juba enne sõja puhkemist Balti riikide elanikke käsitanud kui Nõukogude Liidu kodanikke. Ka praegusi Baltimaade põgenikke, kes ennast on registreerinud Nõukogude saatkonnas, peetakse Rootsis Nõukogude kodanikeks. Rootsi valitsus olevat oma suhted Nõukogude Liiduga rajanud tõsiasjale, et endised Balti riikide saadikud Eesti, Läti ja Leedu liitmisel Nõukogude Liiduga olevat oma saatkonnad Venemaale üle annud. Sellest saadik olevat Rootsil tegemist olnud ainult Nõukogude Liiduga. Rootsi vaatekohalt lähtudes ei olevat olemas Eesti, Läti ega Leedu kodanikke. Rootsi käsitavat neid nagu põgenikke sõjasündmusie eest, millised tabasid nende kodumaad. Balti riikide esimesel okupeerimisel Nõukogude Liidu poolt ei olevat midagi ühist maailmasõjaga.

Päevaleht „Expressen" ründab tugevasti Rootsi valitsuse sellist seisukohta. Muuhulgas küsib ta, mis ütleks Rootsi valitsus, kui näiteks Saksamaa esineks Rootsi valitsuse ees samasuguse sooviga, et külastada Rootsi neid laagreid, kus leidub Saksa kodanikke.

Otsustava aja paroolid

Dr. Goebbelsi kõne Lääne-Saksamaa töölistele

Riigiminister dr. G o e b b e l s külastas ühel sõidul läbi läänegaude rida linnu, mis vaenlase pommiterrori all eriti raskesti on kannatada saanud. Tema külastussõidu keskpunktiks kujunes suur kõne, mille ta pidas töölistele ühes Lääne-Saksa suurlinnas.

Riigiminister dr. Goebbels konstateeris selles kõnes, et Saksamaa on möödunud suvel läbi teinud selle sõja suurimad katsumised. Käesoleva sõja olulisima probleemina mainis minister õhusõja probleemi. Raskused, mida vaenlase õhuterror asetab ennekõike Lääne-Saksa elanikkonnale, on rasked ja valulised. Kui me neist hoolimata vastupidavalt ja truult oma kohust edasi täidame, on see tõenduseks, et saksa rahvas on ka kaotustes tugevam kui inglased. Üldiselt väljendas minister oma kindlat veenet, et ka õhusõja probleemi õnnestub lahendada, nagu kõiki selles sõjas ülesserkinud probleeme.

Seejärel siirdus minister üldise poliitilise olukorra vaatlusele ja ütles, et nii bolševistlik politruk, inglise lord kui ka ameerika Wallstreeti-magnaat soovisid selles sõjas hoopis muud saavutada. Mida rohkem sõda läheneb oma kõrgpunktile, seda ilmsemaks muutub, et meie vaenlased on üksmeelel ainult vihkamises Saksamaa vastu, et neil aga puudub positiivne ühine sõjasiht. Saksa sõjasiht sellevastu on aga selge ja lihtne. Saksa rahvas teab, et selles sõjas otsustatakse tema elu.

Meie generatsioon, nii ütles dr. Goebbels, elab üle uue maailma sünni, mis toimub samuti nagu inimese sünd valude ja pisarate, kannatuste ja ohtudega. Rahvas, kes usub pääsevat neist katsetustest ja raskustest, jääb jalgu teistele rahvastele, kes omatavad suuremat tugevust, vastupidavust ja elujõudu. Sellepärast maksab sellel otsustaval ajal parool: haara tugeva käega oma relv, seisa kahe jalaga kindlalt maapinnal, looda ainult iseenesele ja mitte oma vaenlase armulikkusele. Minister viitas ka nende rahvaste eeskujule, kes ei toiminud selle põhimõtte järgi, ja kus nüüd valitsevad nälg ja taudid, kodusõda ja bolševistlik anarhia.

Arvestades kogu ülejäänud Euroopas ikka kaootilisemaks muutuvat olukorda, jätkas dr. Goebbels, omab Saksamaa uus tugevnemine pärast selle suve raskeid tagasilööke, suurimat tähtsust. Vaenlane seisab otsustusvõimetuna selle ees. Ta kõneleb „Saksa imest". Meie aga teame, et meie materiaalse ja moraalse tugevuse tagasivõitmine ei ole mingi ime, vaid tuleneb meie vastupidavusest ja usust Saksa võidu ajaloolisse vajalikkusse.

Aktuaalse Ajaloo Arhiiv jätkab tegevust

Eesti evakueerimisel õnnestus olulises osas ära tuua dokumente ja materjale Tallinnas Haridusdirektooriumi juures töötanud Aktuaalse Ajaloo Arhiivist. Arhiivil õnnestus hiljuti Saksamaal saada kohased tööruumid.

Ühenduses sellega palutakse asutusi ja isikuid, kelle valduses on vastavaid — nii 1941. a. bolševismiajastusse kui ka hilisemaisse aktuaalseisse sündmusisse puutuvaid materjale, arhiivile endast teatada „E. Sõna" toimetuse kaudu, Berlin SW 68, Alexandrinenstr. 110, märgusõna all „Aktuaalne". Arhiivile võib deponeerida nii algupäraseid ürikuid, ülesvõtteid jne. kui ka üle anda ärakirju ja koopiaid.

Erilist tähtsust tuleb omistada veel mälestuste kirjapanekule seoses viimaseaegsete sündmustega. Selline aktuaalse ajaloo materjalikogum omab tuleviku ajaloouurimise seisukohalt suure väärtuse. Kuna arhiivil on kavatsusel kogumistöö edukaks teostamiseks ellu kutsuda vastav korrespondentide võrk üle Saksamaa, palutakse isikuid, kes soovivad arhiivile osutada püsivat kaastööd, enda nimed teatada samal aadressil.

Eesti naised tutvustavad oma maad ja rahvast

Naistetöö poliitilistest kursustest võtab edukalt osa ka eesti naisi

Naistetöö juhtidele korraldatavad järjekordsed poliitilised kursused, mis toimuvad Hildesheimis, algavad 1945. aastal, kusjuures kursuse täpne aeg ei ole veel teada.

Need kursused, millest ka eesti naisi koos teiste rahvuste esindajatega osa võttis, on üks lend juba lõpetanud, kuna teine kursus on käimas, samuti eestlastest osavõtjatega.

Nimetatud kursustele võetakse vastu naisi ja neiusid, kes on vähemalt gümnaasiumi haridusega, kuid soovitavaks peetakse isegi osalist või täielikku ülikooliharidust või mõne kõrgema erikutselise naisõppeasutuse, näit. kodumajandusinstituudi lõpetamist. Lisaks sellele peab kursustest osavõtta soovija olema tegelenud juhtivalt seltskondliku töö alal ja omama kogemusi naistetöös.

Kursustele registreerimisel Eesti Toimkonnas on oluline, et esitataks kõik nõuetekohased andmed, nagu sünniaeg, haridus, tegevus seltskondliku töö alal jne. Neile, kes on registreeritud ja kursustele määratud, saadetakse koju kätte telegramm, mille põhjal neile käitise või asutuse poolt kokkuleppel kohaliku tööametiga antakse 4-nädalane palgata puhkus; ühtlasi saavad nad vastava sõiduloa sihtkohta.

Kursused kestavad 4 nädalat, kusjuures kursustel silmapaistvalt edasijõudnuil ja naistetöös erilist andekust osutanuil on pärast kursuste lõppu osaliselt väljavaateid vastava koha saamiseks.

Naistetöö juhtide kursustel iga rahvuse esindajad tutvustavad teistele kursuslastele ka oma kodumaad. Selleks korraldatakse kursuse kestusel iga rahvuse õhtu vastavate ettekannetega, milles antakse teatmeid vastava maa ja rahva üle ning tutvustatakse tema kommetega, rahvaviisidega, muusikaga jne.

Senistel kursustel on korraldatud juba kaks Eesti õhtut, mis sisult on õnnestunud ja annud ülevaate meie kodumaast ja rahvast ning nende omapärast.

Uus Euroopa uue idee alusel

Rahvuslike Ajakirjanikeühingute Liidu kolmandal kongressil, mis lühikeste töökoosolekute raames ühes Saksa linnas kokku astus, selgus juhtivate saksa ja saksasõbralike Euroopa poliitikute sõnadest veelkord praeguse sõja suur eesmärk, mida taotlevad kolmikpaktivõimud ja nende liitlased.

Töökoosoleku avas Saksa riigi pressišeff dr. D i e t r i c h suure kõnega, milles ta konstateeris, et 1944. aasta on olnud suureks paljastuste aastaks, sest nn. läänedemokraatiad on olnud sunnitud avama oma kaardid. Nemad ja nende bolševistlik liitlane on tänavu okupeerinud rea Euroopa maid, kellele nad juba ette lubasid anda kõiksuguseid vabadusi. Mis neist lubadustest tegelikult on saanud, näitab karm tõelisus. See koosneb ainult streikidest, purustamistest, koduõdadest ja mässudest, tulest ja hävingust.

Seejärel võttis dr. Dietrich selgesõnaliselt kokku Saksamaa sõjasihi, mis on väljendatud tema kõne järgmises põhjapanevas lauses:

„Euroopa ilma Saksamaata ei ole mõeldav. Kuid ka ilma rahvussotsialistliku Saksamaata ei ole Euroopa mõeldav, sest uus Euroopa võib sündida ainult uue idee alusel."

Dr. Dietrich rõhutas veel:

„Meie programm on Euroopa päästmine ida ja lääne liitunud barbarite käest, kes taotlevad hävitada Euroopa kultuuriloomingut. Päästetud ja hävingust vabastatud Euroopas — ja see on meie programmi teine suur eesmärk — võidame me kätte loova inimese sotsiaalse vabastamise ja avame seega rahvustele tee sotsiaalseks eduks, mis viib uude ja õnnelikku tulevikku."

Dr. Mäe kõneles ajakirjanike kongressil

Rahvuslike Ajakirjanike Ühingute Liidu kongressi teisel päeval esines kongressist osavõtnud ajakirjanikele kõnega ka dr. Mäe. Ta rõhutas muuhulgas, et bolševism on riiklik süsteem, mis muudab kõik kodanikud tahtetuiks riigi orjadeks. Edasi andis dr. Mäe koosolijaile pikema ülevaate neist vägivallategudest, mis bolševism sooritas eesti rahva hulgas.

Lühiteated

Bukarestis oli raskeid kokkupõrkeid ühenduses ühe kommunistliku koosolekuga. Konstanzas ja Bukarestis on olnud bolševike nõudel arvukaid arreteerimisi. Vangistatud on ka Bukaresti linnavalitsuse juht Costave.

Poglavnik dr. Ante Pavelitš võttis üle Kroaatia sõjajõudude ülemjuhatuse. Selle sammu eesmärgiks on saavutada jõudude senisest suuremat koondumist.

„Izvestija" tungib teravalt kallale Tšiangkaišeki valitsusele, kes olevat reaktsiooniline ja kapitulatsioonile kalduv. Eeskätt mõistetakse hukka Tšiangkaišeki keeldumist koostööks hiina kommunistidega.

Anglo-ameeriklaste poolt okupeeritud Hollandi aladel valitseb toidupuudus. Liha pole üldse saada, leib on peaaegu tarvitamiskõlbmatu ja kartuleid antakse nädalas inimese kohta 3 tükki.

Inglismaal oli oktoobris 225 streiki, millest võttis osa 61 000 töölist.

Pariisis arreteeriti 200 USA sõdurit, kes olid kõrvaldanud sõjavõe varustust ja seeläbi mustal börsil teeninud hiiglasummasid.

Prantsuse kommunistliku partei liikmete arv olevat tõusnud 600 000-ni. Seega olevat bolševikud loonud Prantsuse kõige tugevama partei. Nende noorteosakonnal olevat 250 000 liiget.

Juudi maailmakongressil Atlantic-Citys võeti vastu otsus, mis nõuab Palestiina muutmist Juudi riigiks. Churchillile saadeti tervitustelegramm.

Iraani ametnikud ei tohi rahvuskogu otsuse põhjal alla kirjutada enam ühelegi õlikontsessioonile.

Uus terroririnnak Tokiole sooritati 70 ameerika lennuki poolt. Tulistati alla 15 lennukit. Kahjustused Tokios olid väikesed.

Luxemburgi valitsus otsustas USA ja Suur-Britannia tahtest olenevalt sisse seada sundusliku sõjaväeteenistuse. Luxemburgil ei ole teatavasti oma sõjaväge olnud enam 1867. aastast saadik.

Lahing Ateena pärast jätkub

Peaaegu kogu Kreeka Elas-üksuste kontrolli all

Inglise kindrali Scobie poolt väljaantud viimane kommünikee Kreeka sündmuste kohta märgib, et seisukord viimastel päevadel on ainult vähe muutunud. Elas-üksused jätkavad oma pealetungi ja sooritavad kogu aeg energilisi rünnakuid. Neile olevat saabunud pidevalt täiendust. Maapinnal võitlevatele inglise vägedele rakendati toetuseks ka õhujõude. Kommünikee lõpeb sõnadega: „Salonikis ja Patrases on seisukord ikka veel pinev ja kogu maal on märgata mässuliste elavnevat tegevust."

Kui tõsiselt inglased üha kriitilisemaks muutuvat Kreeka olukorda käsitlevad, nähtub juba sellest, et nii feldmarssal Alexander kui ka kindral MacMillan Ateenasse sõitsid, et pidada kindral Scobiega ja Papandreuga nõu kommunistliku mässu mahasurumise vahendite üle. Alexander viibis Ateenas tervelt 20 tundi.

Kolmapäeva õhtupoolikul levitas Reuter Ateenast järgmist teadet: „Raskeid võitlusi, mis jätkusid kogu öö, toetas linna keskosas tugev suurtükituli. Mässuliste sõjajõud on tunginud sisse Briti kasarmutesse, kus praegu veel võitlused kestavad."

Elas-juhtide poolt tõmmatakse kogu Kreekast kokku uusi üksusi, et lüüa olsustavat lahingut enne, kui Inglise abiväed kohale jõuavad, teatab Londoni ringhääling. Välja arvatud Pireuse sadre lõunaosa, seisvat juba kogu Kreeka Elas-üksuste kontrolli all.

Mässumeeleolu Itaalias

Bonomi—Itaalia kommunistlikes ringkondades valitseb Kreeka kodusõja mõjul alarmimeeleolu, nagu nähtub praegu Gibraltaris viibivate Inglise ohvitseride seletustest. Kõikjal olevat kommunistlikud agitaatorid tegevuses, et rahvast üles kihutada ja kokkupõrkeid provotseerida. Massikoosolekud, milleks Moskva agendid rahvast Roomas ja mujal üles kutsuvad, pidavat andma aluse mässutegevuse alguseks Kreeka sündmuste stiilis.

Šveitsi liidupresidendiks E. von Steiger

Šveitsi senise liidupresidendi Stampfle järgiaseks 1945. aastaks valiti liidunõunik E. von Steiger. Presidendi asetäitjaks sai liidunõunik Kabelt.

«Eesti Sõna» tellimine

Uuest aastast saab „Eesti Sõna" tellida ainult oma lähema postkontori kaudu. Palume „Eesti Sõna" toimetusele ja talitusele seepärast edaspidi enam mitte ajalehe tellimisi ega tellimisraha saata.

Seni ettemakstud tellimisraha arvestatakse tellija kasuks ette.

Samuti palume kõik aadressimuutmised ja reklamatsioonid esitada ja lahendada oma postkontori kaudu. Juhtumil kui on raskusi lehe tellimisega, palume sellest teatada otse toimetusele.

Juhime tellijate tähelepanu veelkord sellele, et „Eesti Sõna" saab tellida veerandaasta-viisi ning maksab, rmk. 4.26.

„EESTI SÕNA"

Ruri ja Saari lahingud läänes

1. USA armee jälle ründamas. — Raskuspunkt läänes Saari jõe ääres. —Kesk-Itaalias elav luuretegevus lõuna pool Bolognat

„Eesti Sõna" sõjaliselt kaastööliselt

Nagu ette arvata võis, algas juba käesoleva nädal. algul Aacheni lõigus uus liitlaste operatsioon. Sedapuhku on kindral Hodgesi 1. USA armee ida pool Aachenit ründamas umbes 30 km laiusel rindel Saksa positsioone. Põhjalõigu teised üksused 9. USA ja 2. Briti armee näol seisavad veel rahulikult oma lähtepositsioonidel Ruri jõe ees.

Hodgesi rünnaku operatiivseks lähissihiks näib olevat sisse suruda Saksa tõrjepositsioone Ruri läänekaldal, mis asetsevad poolsõõris Düreni linna ees.

Teatavasti hoiavad sakslased umbes Langerwehe ja Vossenacki külade vahel veel viimast sillapead Ruri läänekaldal. Selle sopi likvideerimiseks ongi 1. USA armee rünnakule asunud. Eeloleva suurofensiivi vallandumisel tahavad liitlased ilmselt seista kogu Ruri rinde ulatuses jõe läänekaldal.

Hodges ründab umbes 6—7 diviisiga, kusjuures iga jalaväediviisi kohta tuleb üks soomusdiviis, s. t. kokku umbes 200 — 250 tanki. Teatavasti on Ameerika soomusdiviisis veidi enam soomussõidukeid kui vastavas Saksa diviisis.

Võitluste raskuspunkt aseiseb Hürtgeni metsas, Hürtgeni — Düreni riigiautotee ääres, mis viib Kölni, ja Vossenacki küla juures. Pidevad pommirünnakud õhust moodustavad, nagu tavaliselt, liitlaste rünnakute seljatoetuse.

Nüüd juba viiendat päeva kestvates lahingutes pole liitlased veel kogu rünnakulõigu ulatuses jõudnud Ruri kaldale. Sakslased liiguvad vaid sammsammult tagasi, nõudes iga jalatäie maa eest vastaseilt kõrget veretolli.

Vahepeal kestavad ettevalmistused Aacheni lõigus seisvate teiste liitlasarmeede positsioonidel. Arvata tuleb, et Hodgesi jõudmine Ruri läänekaldale osutub signaaliks üldise ofensiivi vallandumisele Ruri ületamiseks. Ruri jõgi ise on viimaste nädalate vihmaste ilmade tõttu tublisti üle kallaste tõusnud ning moodustab seega päris tõhusa takistuse.

Ameerikaste ofensiiv läänerinde lõunalõigus on tugevuselt pidevalt kasvanud ning toimub palju ulatuslikumal frondil kui Aacheni juures. Saarlauterni ja Hagenau vahel ründavad 16 Ameerika diviisi läänevalli eelpositsioone põhja suunas. Neist kuuluvad 11 diviisi 3. USA armeesse Saari jõe ääres ning 5 diviisi 7. USA armee koosseisu Lotringi ja Alam-Elsassi piirkonnas.

7. USA armee ülejäänud diviisid võitlevad Vogeeside ja Schlettstadti ruumis üldise rünnakusuunaga lõunasse. Viimastel päevadel on märgata, et kindral Patch, 7. USA armee ülemjohataja, paiskab rohkem diviise Hagenau ruumi kui lõunasse, Elsassi provintsi. Liitlaste peakorter on aru saanud oma esialgse plaani mõttetusest — üllatuslöögiga Kolmari peale Saksa Vogeeside rinnet sisse pirrata suuta. Seetõttu on ameerikaste surve Elsassi ruumis vähenenud, seda pingelisemaks on ta aga muutunud Hagenau juures.

Saari jõe piirkonnas on tulipunktid Saarlautern, Saargemünd ja Hagenau. Liitlased omavad nüüd põhja ja lõuna pool Saarlauterni kaks sillapead Saari idakaldal, Lisdorfi ja Dillingeni külade juures. Nende sillapeade laiendamiseks, samuti ka Saarlauterni linna tõnavatel, käivad vihased lahingud.

Liitlaste surve jätkub ka Saargemündi ja Saaralbeni vahel raugematu jõuga. Mõlemal pool Hagenaud on ameerikaised viimastel päevadel maad võitnud. Umbes joonel Wörth — Bischweiler ründavad nad üldise suunaga Reini poole.

Kuna Saari võitluslõigus operatsioonid on juba kantud läänevalli kaitsevööndi eelpositsioonidesse, seisavad ameerikaised lõunalõigus veel sügaval Vogeesides ja Ülem-Elsassis kulgevas Maginot-vööndi kaitsesüsteemis.

Läänerinde lõunalõigu lahingud lüüakse Saksamaa ja Prantsusmaa liidsetel võitlustandretel. Keskused, nagu Bischweiler, Niederbronn ja Wörth on kuulsad lahinguväljad Preisi-Prantsuse sõjast 1870./71. aasial, Hartmannsweilerkopf, Schirmeck ja Hochwald 1914—1918. aasta sõjast.

Itaalias kestavad lahingud Lamone jõe ääres. Kanadlastel on õnnestunud moodustada jõe läänekaldal väikene sillapea. Imola lõigus ja lõuna pool Bolognat on elav luuretegevus.

Seisame ilmselt suuremate operatsioonide ees Kesk-Itaalia võitlustandrel.

Rahvuslik Rumeenia uus valitsus

Saksamaaga ühedas võitluskliidus seisev Rumeenia rahvuslik valitsus on nüüd ümber kujundatud järgmises koosseisus:

Peaminister Horiá Sima, sise-, tervishoiu- ja sotsiaalminister Vasile Jasinschi, välis- ja haridusminister Michail Sturdza, sõjaminister kindral Platon Chirnoaga, kultusminister Sergius Vladimir Christi, majandus- ja rahandusminister Corneliu Georgescu, propagandaminister Grigorie Manoilescu.

Sõjaseisukord Salvadoris

Buenos Airesest saabunud teadete kohaselt on El Salvadoris olnud raskeid vahejuhtumeid. Rahvahulgad on rünnanud San Carlose kasarmuid, vallutanud seal relvad ning püüdnud siis tungida telegraafiametisse. Valitsuse sõjaväe üksused on tunginud Prantsuse saatkonda ning seal maha lasknud mitu põgenikku. Ka Peruu saatkond, kus leidis varju arvukaid poliitilisi põgenikke, piirati ümber. Vahepeal puhkes ka üldstreik ja valitsus kuulutas välja sõjaseisukorra.

Ždanovi jutul

Nõukogude volinik Helsingis Ždanov võttis vastu Soome—Nõukogude Liidu Sõprusühingu juhatuse, kusjuures talle anti lähemaid teateid selle organisatsiooni tegevuse kohta. Seda sammu peetakse iseloomustavaks tõenduseks väitele, et nimetatud organisatsioon tunneb end olevat vastutava bolševismi esindajate ees. Ždanov olevat vastuvõtul kinnitanud, et ta jälgib „sooja sümpaatiaga" ühingu tegevust.

Usk jääb

H-PK. Meri muutub rahutumaks. Kogu ennelõunase aja voogas rannale ainult üksikuid väikesi laineid, kuid hämariku saabudes paiskuvad nad juba kohisedes ja möllates vastu kallast. Kõrgete valgete vahuharjadega kroonitult ujutavad nad laialt üle kogu ranniku, uhades üle kiviklibu. Meretuul ulub oma karmi laulu, taevas liiguvad madalad vihmapilved.

Ühe halli tagasihoidliku kuuri juures, mida kasutati varemalt kaluriküla laoruumina, seisavad mõned Sõrve kalurinaised. Täna on neil seljas nende parimad rõivad — mustad mantlid ja valged rätikud üle pea ning õlgade. Need naised, mõningad väikesed lapsed ja kaks vana kalurit ootavad lahkumist oma Sõrvelt.

Kartlikult vaatavad nende silmad, nende kõne on vaikne ning sosistav, nende südamed rasked... Ja kes. oskabki ütelda selle põhjust — kas olid need viimased pingerikkad päevad ja ööd, millal sõjaorkaan Sõrve kohal möllas, või lahkumisvalu nende väikeselt maalapilt, nende maailmast, mida nad ainult seepärast nii väga armastasid, et nad peagu kogu ülejäänud maailmast eraldatud olid. Võibolla ka, et kalurinaised mõtlevad võrkudele, mida nad on kudunud oma nobedate näppudega ja mis nüüd vedelevad katkirebitult liivasel rannal, ja paatidele, mis on purustatud vaenlase granaadikildudest ja kuulidest.

Aegamisi muutub pimedaks. Novembrituul, ei, nüüd on see juba torm, möirgab ja ulub kuuri katuse kohal, mis on auklik vaenlase lennukite pardarelvade tulest. Et ennast kaitsta tuule eest, on naised kuuris varju otsinud. See on pime, ebamugav ruum, täis soolatud kala vürtsikat lõhna.

Üks halle kalureid on toonud puukilde ja tahab kuuri keskele teha lõkke. Pea leegitsebki seal hele tuli ja väikesest killuhunnikust tõuseb mõnusat soojust. Naised asetuvad akna alla istuma ja otsivad oma paunadest välja toidupoolise.

„Täna ei saabu ühtki paati," lausub allohvitser, kes parajasti postilt saabunud. „Nad olid küll välja sõitnud, kuid et torm üha tugevamaks muutus, pöördusid nad tagasi. Võibolla homme..." Üks naisi tõlgib selle eesti keelde. Teade ei üllata kedagi. Kõne muutub algul valjemaks, kuid vaikib varsti täiesti. Naised jäävad hõõguva sütehunniku ette istuma ja ootama. Ei ole olemas teed tagasi.

Möödunud ööde võsimus saab mu üle võimust ja ma laskun pikali külmale ning niiskele kuuripõrandale. Võib-olla olen maganud tunni või teise, kui korraga kuulen koraali viisi — „Integer vitae!". Kalurinaised istuvad ikka veel hõõguva tule juures ja laulavad. Fantastiliselt kõlab meloodia — mitmehääleliselt, nagu õppinud koorilt. Nad laulavad eesti keeli, ma ei saa aru sõnadest, kuid üks on selge: see on palve. Näputäis eestlasi annab end Kõigevõimsama kaitse alla, sest nad usuvad vankumatult, et Sõrve — kuigi rüüstatult ja varemetes — kord jälle nende omaks maaks saab.

Laul on vaikinud... Näib, nagu oleks ka meri muutunud vaiksemaks. Põhja poolt kuuldub kahurite mürinat. Viimsed eestlased oma kodupinna viimsel lapil ootavad oma lahkumistundi.

Integer vitae.... elu on lõppenud... Nad jätavad jumalaga Sõrve, kuna see on muutunud surmaoruks. Kuid siiski on neil usk: varemetest tõuseb nende Sõrve jälle ja samuti, kogu eestlaste maa. Granaadiaugud küntakse, kinni, võrgud kootakse jälle ja purustatud paatide asemele ehitatakse uued.

Sõjakirjasaatja
Janis Budulis

Raskuspunkt Budapest

Punaarmee tulistab raske kahurväe tulega Budapesti. Rünnakud Ida-Slovakkia vastu suurenenud

„Eesti Sõna" sõjaliselt kaastööliselt

Ikka veel on Ungari tasandikud ja Budapest kogu idarinde ainsad võitlustandred. Umbes 250 km pikkusel rindel voogavad võitlused sinna ja tänna, ilma et bolševikel oleks viimastel päevadel õnnestunud saavutada mainimisväärset maa-alalist edu.

Ungaris valitsevate äärmiselt halbade ilmade tõttu — pidevalt sajab lund ja vihma — on mõlemapoolne soomussõidukite osavõtt toimuvates lahingutes väga piiratud. Rünnakutel Budapesti peale põhjast kasutavad venelased ainuüksi jalaväeosi.

Seevastu opereerivad Balatoni järve piirkonnas tugevad venelaste ratsaväeüksused ning võitlusi iseloomustab vastastikune suurtükiväe kahevõitlus.

Joonel Czamad—Gödöllö, kirde pool Budapesti, ründavad enamlaste jalaväediviisid päeval ja öösel Saksa-Ungari tõrjepositsioone. Kahel viimasel päeval on ka bolševike raske suurtükivägi hakanud Ungari pealinna tulistama. Doonau idakaldal asetsevas Budapesti linnaosas Pestis möllavad tulikahjud. Eraelanikkond, niipalju kui teda veel üldse leidub linna piirkonnas, on suuremalt osalt evakueerunud Doonau läänekaldale — Budasse.

Ungari valitsus lahkus juba mõne aja eest Budapestist ühte teise linna Ungari läänеosas, kuna linnas viibivad veel ainult need, kes oma kutselise töö tõttu on sunnitud kohale jääma. Vaatamata sellele, et linn on peaaegu juba sõjaliste operatsioonide keerises, töötavad kinod ja kohvikud endiselt edasi. Värskeid ajalehti otse kistakse lähavate müügipunktidest, kuna kõiki huvitab rinde seis ja liikumine.

Põhja pool Budapesti, Vaci (Waitzeni) ruumis Doonau ääres püüavad enamlased oma positsioone laiendada põhja ja kirde suunas, s. t. Ida-Slovakkia lõunapiiri vastu. Eriti tugev on surve Ipoly (Eipel) jõe ruumis, Ipolysag—Szecseny raudtee ääres.

Ka kirde pool Miskolci kestavad võitlused Kosice (Kaschau) — Ushorodi (Ungvar) suure maantee ääres. Kuna Saksa riivpositsioonid Beskiidides ja Karpaatide jalal Ducla kitsastee ääres osutuksid liiga rasketeks takistusteks, püüavad venelased ilmselt Slovakkiat või vähemalt tema idapoolset osa lõunast vallutada.

Rünnakud Balatoni järve piirkonnas näivad viimastel päevadel olevat raugenud. Venelased piirduvad Saksa-Ungari positsioonide tulistamisega suurtükiväe poolt ning järve kallaste metsamaastikus opereerivad venelaste ja ungarlaste ratsaväeüksused. Tolbuhhini rinde tagalas on aga kindlaks tehtud suuri vägede liikumisi ja koondamisi, nii et lähimal ajal ka siin võib eeldada operatsioonide elavnemist. Moskva suureks strateegiliseks plaaniks näib ikka veel olevat otsustava läbimurdega jõuda Ülem-Ungari tasandikule, selle kuulsa ajaloolise Saksa Värava — Porta Germanica — ette, Viini ja Bratislava (Pressburg) vahel.

Õppimise hõlbustamisest ja õigest keele õppimisest

Kuidas kurttumm ja keeleoskamatud täitsid juhtnööre kõige paremini. Kuulsast ujumisinstruktorist, kes sibada käskis. Sajajalgsest ja valgetest rottidest ning mis kasu on neist võõrkeele õppimisel

Öieti ma ei teagi, kas see pealkiri on kõige paremini valitud. Sest kõige vastu, mis puutub õppimisse ja õpetlikkusesse, kõnelemata eksamineerimisest, koolmeisterdamistest, ka isegi kasvatusest ja teistest säärastest ning taolistest asjadest, on praeguse aja inimesse istutatud kaunis kõva kompleks ja vastikuse tunne.

Kui ma õige mitu ja mitu aastat tagasi avaldasin ühes ajalehes sarja põlgelone, alla kirjutades varjunime „Koolmeister" või „Vana koolmeister" (kes neid asju kõike jõuab mäletada), siis üks hea sõber kurtis, et muidu võiks su asju lugeda ja päris meeldivadki, aga miks sa seda koolmeistrit sinna alla paned: see koolmeistri nimetus on niisugune asi, et niisugune sõnagi kuidagi ei meeldi, ja kui ma seda nimetust näen, siis kohe võtab lugemise isu ära.

See mees selles asjas ei olnud mitte mingisugune erandlik nähe.

Kes meist ei tea, kui piinlik ja ebamugav on unes näha, kui sind kooliõpetaja terve klassi ees jälle küsimustega pinnib, ja sa kuidagi ei oska vastata. Vahest tunned seal juures end veel omas teadmatuses nii paljaks kistud, et seda unes mõnikord täiendab isegi sümboolika, nagu oleks sa kogu rahva ees täiesti ihualasti.

Ja ometi on

õppimishimu sääraseid elu põhiinstinkte,

mis inimeses avaldub väga jumekalt hällist hauani, alates imiku kompamistega ümbruskonna tundmaõppimisel, kestes edasi vanal naisel kas või sellegi teaduse- ja teadmistejanuna, millega ta uurib ja urgitseb kõigi teiste inimeste perekonna ja isiklikke asju. Kõnelemata ja filosofeerimata muidugi sellest, et kogu orgaanilise elu tunnuseks on õppimisvõime ja õppimistahe. Ja kui kõige alamate organismide puhul ongi alles probleem, kas nad suutelised on omas individuaalses elus midagi juurde õppima või reageerivad välismaailmale ainuüksi päritud reflekside kohaselt, siis just sellega eeldatakse ühtlasi, et see fülogeneetiline õppimis- või n. ö. mäletamisvõime, mis pärandub sugupõlvede kohanemisena ümbruskonna elutingimustele, ei puudu kunagi, kuna muidu me üldse ei saaks tõstagi küsimust pärivusõpetusest.

Teaduslikud ja hästikontrollitud katsed on aga vaidlematult tõestanud, et niisugunegi tegelane, nagu seda on vihmauss, on täiel määral õppimis- ja mäletamisvõimeline.

Ja veel palju pisemad teisedki väherakulised elukad.

Nüüdseaja teadus peabki nii loomade kui inimeste juures kõige tähtsamaks intelligentsi ja väärtuse mõõdupuuks õppimisvõimet. Selles mõttes natuke erinedes antiikseetsel kreeklastest, kus näiteks Plato inimese tarkuse ja mõistlikkuse tähtsaks kriteeriumiks tunnistas just õpetamisvõimet.

Kuid eespool mainitud komplekside ja vastikustunnete suur põhjus sagedasti ongi mitteküllaldane oskus õpetada nii, et see vastikuks ei lähe. Muidugi kaasa arvatud õppija enese poolt teiste tegurite tõttu tekkinud valehoiakud ja kohanematused õppimisprotsessite kaasnevatele nähetele.

Keegi ameerika mingisugune käsitööõpetaja oli korra kurtnud, et „mitte ei saa aru, mis minu õpilastega on lahti. Ma seletan ja kõnelen ja seletan, aga ainult kolm õpilast on, kes asja natuke korralikult teavad, kaks tükki neist ei oska ingliskeelt ja üks on kurttumm..."

Niisugne häda ja kurtmine tundub pealiskaudselt võttes ainult kurioosse juhusena, ilusa naljana, millest lõbusa naeruga või muigega üle minnakse, kuid tõeliselt just seegi näide peidab eneses tähtsa teoreetilise ja praktilise näpunäite: õpetaja oleks pidanud otsekohe kõigepealt eneselt küsima, kas selles ei olegi tema enese viga, et ta liiga palju ühekorraga õpetab, juhatab ja seletab.

Vastukaaluks sellele paljuõpetamise ja -seletamise meetodile tuuakse tavalise näitena keegi kuulus ujumisinstruktor, keda kohale kutsuti ujumist õpetama just selle pärast, et ta õpetamistulemused kiideti olevat kõige paremad.

Kui siis see kuulus mees kohale jõudis, ootasid kõik kursuslased ja teised vaatama-tulnukad, mis imegenjaalsete trikkidega see mees nüüd välja tuleb ja kuidas ta õpetust algab.

Kõigi sissejuhatuslike ilukõnede asemel aga mees lihtsalt käsutas, et minge nüüd vette ja sibage...

Siia sarja kuulub ka õpetlik jutt sajajalgsest, kellelt üks teine elukas olevat kord jmestades küsinud, kuidas ta küll oma kõiki sadat jalga oskab nii järjekorras liigutada, et need segamini ei lähe, ja missuguse jala ta kõige enne tõstab...? Sajajalgne oligi asja üle järele mõtlema jäänud ning hakanud meelde tuletama, missugust jalga või jalgu ta niihästi kõige enne peaks tõstma. Tagajärg olnud see, et tal olid jalad segamini läinud, ta komistanud ja pole paigastki edasi saanud. —

Need näited valgustavad ühte väga tähtsat põhitõde: seda, et meie toimingutes ja talitustes on põhiliselt mõõduandvad mimed n. ö. masinavärgid, automatismid ja allasutused, mis tegutsevad autonoomselt, peagu iseseisvalt, ilma et hea oleks, et teadvus sinna sekka palju tohiks segada. Seda

teadvuse väljalülitamist

automatiseeritud protsessidest ja isegi selle väljalülitamise vajalikkust võime meie oma tegevuses sagedasti märgata: klaverimängija, masinakirjutaja töötavad niivõrd automaatselt, et nad võivad vahest oma tööprotsessi katkesmata kõrvaloleva isikuga juttu ajada.

Ka tavalise kirjutamisprotsessi puhul on peagu vist kõik märganud, et mõnegi sõna õigekirjutus on n. ö. „kiiresees", s. t. kui me automaatse hooga kirjutame, kirjutame sõna õieti, kui me aga teadvuse sisse lülitame, „kahtlema" hakkame, või kui keegi meilt suuliselt küsib mõne sõna kirjutamisviisi, võime järsku vägagi tavalise sõna puhul eksida.

Teadvuse sisselülitamise tõkestavat mõju illustreerib naljajutt suure habemega mehest, kelle käest küsiti, kas ta magab habe vaiba all või peal. Mees ei olnud järsku ise ka mitte teadlik, kuidas tal magades habe asetseb, ja nüüd ise edaspidi järele uurida püüdes ei saanud vaeseke nädal otsa silma kinni — ikka pidi katsetama, kas tuleb habe pidada teki all või peal, ilma et otsusele oleks jõõnud.

Neid asjaolusid ei tule arvestada mitte ainult väljakujunenud oskuste ja viimuste puhul, vaid ka iga õppimisprotsessi enese kestel.

Sellest üksikasjalisemalt järmisel korral.

Peeter Männikpere

Niemesi eestlased arendavad kultuurilist ja majanduslikku tegevust

Suhteliselt üks eestlasist enamasustatumaid piirkondi Saksamaal on Sudeedimaa, kus omale ajutise kodu on eriti rohkelt leidnud lasterikkad eesti perekonnad. Eestlasi leidub praegu Aussigis, Deulis, Bodenbachis, Reichenbergis j. t. Sudeedimaa linnades, samuti ka Sudeedimaa kaunites mägiasulates.

Üks suuremaid eestlaste gruppe suunati möödunud oktoobri- ja novembrikuu kestel Niemesi linnakesse ja selle lähemasse ümbrusse. Et tähendatud rajoonis leidus rohkelt suvihotelle ja pansione, siis lahenes üldiselt võrdlemisi sobivalt ka eestlaste majutamise küsimus, kusjuures kohapealsed ametivõimud seal eestlasile igati heatahtlikku ja igakülgset abivalmidust osutasid. Ruumid, mis varemalt olid kasutamisel vaid suvitushooajal, kohaldati uute ahjude j. m. vajaliku abil nüüd ka talvekuudel elamiseks. Mõned käitised on koguni eestlastele-töötajatele asunud ehitama uusi kortereid mõningate seni vähekasutatud või kasutamata seisnud kapitaalsemate kõrvalhoonete ümberehitamise teel. Niisugustel juhtudel on eestlased ka teatud osa töö- ja omast vabast ajast pühendanud oma tulevase korteri ehitustöödele. Nii on korteriküsimus siin lahenenud üldiselt võrdlemisi rahuldavalt.

Mõnedel eestlaste gruppidel on Niemesis kavatsus hankida varakevadel ühiselt aiamaad ühes vajaliku seemnega, et siis omakäeliselt endid varustada mõningate aiasaadustega. Sellekohased ettevalmistused on praegu käimas ja nagu kuuldub, on lootusi aiamaa saamiseks käitise kaasabil.

Eestlaste töölerakendamine on siin lahenenud nii omaalgatuslikus korras, kui ka Tööameti vahendusel.

Mehed on enamikus tegevuse leidnud puutööstusis, kuid üksikud on saanud teenistuse ka oma endisel erialal, nagu arstid, rohuteadlased, postiametnikud j. m. t.

Mõned eesti mehed on valinud ka valvurikutse, kuna osa mitmesuguse elukutsega isikuid on alles veel töölerakendamisel. Naised töötavad väga mitmetel aladel ja nii leidub neid talitajatena haiglates, tööstlistena tekstiilkäitistes, raamatupidajatena ja ametnikena ettevõtteis ning asutusis ja mujal.

Et sealsed eestlased paiknevad mitte suurtes gruppides, vaid hajutatult ümbruse väikeasulais ja mägikuurortides, siis puuduvad siin suuremad omavahelised kooskäimised, nagu need on linnadesse (Aussigi, Bodenbachi j. m.) asunud eestlasil. Nädalalõpul tulakse siiski kõikjal vähemates gruppides kohalikesse „Bierstube'desse" kokku, kus vesteldakse oma rahvusgrupi muredest-rõõnudest. Kultuurilistest üritustest olgu mainitavad kohapeal improviseeritud muusikalised ajaviite-ansamblid, kes on hoolitsenud, et kokkutulekuil ja suuremais tähistamuis ei oleks vaikinud eesti laul ja muusika.

Eelolevate jõulude puhuks tehakse mitmel pool ettevalmistusi ühise jõulukoosviibimise korraldamiseks, mis eeskätt on mõeldud küll jõulude tähistamiseks lastele.

Üks seesuguseid esimesi jõulukoosviibimisi toimub tähendatud rajoonis pühap., 17. skp. Kummeri kuurortis elunevaile eestlasile hotell „Waldheimis", missuguse ürituse organiseerimise eesotsas on end. Valga maanõunik hra J. Ratnik, ning daame Pärnust, Valgast ja mujalt.

Eesti lastele korraldatakse jõuluõhtuid

Berliinis on lastejõulupuu 21. detsembril

Lähenevate jõulude puhul tehakse Eesti Toimkonna referentuuris „Ema ja Laps" pidevalt ettevalmistusi lastele jõululõõmu valmistamiseks. Aussigi, kus eluneb suuremal arvul meie tõusvat noorsugu, saadeti juba neid päevil teele umbes 1000 mänguasja. Neid sõitis koha peal üle andma Eesti Toimkonna esindaja.

Ka mitmel pool mujal, kus leidub eesti lapsi, korraldatakse omaalgatuslikus korras lastele jõulupuid ühes kingituste üleandmisega, milleks on moodustatud toimkondi ja jõuluõhtute läbiviijaid.

Üksikult Berliinis elavate eesti perekondade lastele korraldatakse lastejõulupuu neljapäeval, 21. detsembril kell 15 Sofia kiriku saalis (S-rongi Börse peatuse lähedal).

Lastejõulupuul peab liturgia piiskop J. O. Lauri, millele järgnevad ettekanded ja jõuluvana tulek ühes kingituste jagamisega.

Lastevanemad, kes soovivad Eesti Toimkonna kaudu oma lastele kingitusi saada, registreerigu endid Eesti Toimkonnas, tuba nr. 108, kuni 18. detsembrini. Teistel tuleb kingituspakid anda lastejõulupuu korraldaja pr. S. Areandi või prl. Elvi Ormuse kätte pool tundi enne jõuluõhtu algust.

Lastejõulupuude korraldamiseks Berliini ja selle lähema ümbruse lasteaedades on antud eesti lasteaednikele vastavaid juhiseid, samuti ka mänguasjade ostmiseks ning kingituspakikeste valmistamiseks.

Eestikeelsed jumalateenistused Linzis

Linzis korraldati eestlasile esimene eestikeelne jumalateenistus pühapäeval, 3. detsembril. Vaatamata sellele, et otse enne jumalateenistuse algust oli olnud vaenlase pommirünnak linnale, oli jumalateenistusele kogunenud 70 inimest. Jutlustas õpetaja Pello.

Järgmine eestikeelne jumalateenistus toimub pühapäeval, 17. detsembril ning edaspidi iga kahe nädala järele.

KASULIK ON TEADA...

Berliini siseliiklus

Suurlinnas nagu Berliin, ei ole liiklus mõelday ilma liiklemisvahendeid kasutamata, milleks on vajalik teada liiklemiskorda. Kesklinna ja pealiinide tähtsaim ühendusvõrk, allmaaraudtee ehk U-Bahn alustab liiklust hommikul kella 5.15 — 5.30, sõltuvalt liinidest. Tavaliselt liiguvad rongid kõigil pealiinidel kümneminutilise vaheajaga. Pärast kella 20.00 pikeneb vaheaeg veerandtunnile. Liikluse lõpp on kell 23.30, millal sõidavad välja viimased rongid alg-(lõpp-) jaamadest. Pikemal pealiinil Pankow-Ruhleben näiteks sõidab rong välja kell 23.30 ja jõuab sihtjaama kümne minutit enne kella üht.

Kella 01.00 kuni 05.00 U-Bahni tegevus seisab.

Trammid liiguvad kella viiest hommikul alates normaalsagedusega kuni kella kaheksani õhtul, millal vaheaeg pikeneb. Päevatrammid lõpetavad liiklemise kell 23.30, kuid siis jäävad publiku kasutusse öötrammid, millised liiguvad kella 01.00 — 05.00. Öötramme on käimas üle neljasaja numbri.

Omnibused teenivad peamiselt eeslinnasid, s. o. kiire, kuhu U enam ei ulata ja nende liiklemiskava on kooskõlas U-liiklusega.

S-Bahn liigub päeval väga tihedasti, rongide vahe pealiinidel, eriti kesklinnaosas on sageli ainult 2 — 5 minutit. Pärast kella 23.00 muutub liiklus harvemaks, kuni pooletunniste vahedeni ja kestab hommikuni välja.

Soovitav on, et igaüks, kel on näha ette hilist, varajast või öist trammi või S-rongi kasutamist, muretseks endale seguse teda huvitavate liinide liiklusaja (sõiduplaani) kohta, mida saab igas tähtsamas sõlmjaamas.

Eesti Toimkonna teated

Laste paigutamine lasteaedadesse jätkub

Praegu jätkub Eesti Toimkonna referentuuri „Ema ja Laps" kaudu üksikult Berliinis elavate perekondade laste paigutamine nende elukoha lähemasse lasteaeda.

Läinud nädala jooksul leidis jälle omale päevakodu 2 eesti poeglast, et nende emad võiksid muretult töökohustusele asuda.

2-aastane tütarlaps kasulapseks anda

Eesti Toimkonna referentuuri „Ema ja Laps" kaudu on võimalik kasulapseks saada veel ligi kaheaastast tütarlast. Lapse adopteerimiseks praegu võimalust ei ole, sest tüdrukukese isa viibib Saksamaal, Eesti Toimkonnale teadmata kohas. Laps viibib praegu vanematest mahajäetult ühes imikutekodus.

Lasteaednike kohakandidaatide kaader

Saksamaale evakueerunud lasteaednikest on mitmed koha leidmiseks pöördunud sellekohaste sooviavaldustega Eesti Toimkonna poole.

Nüüd on nende sooviavalduste põhjal koostatud lasteaednike kohakandidaatide kaader, kust vajaduse korral valitakse „Ema ja Laps" referentuuri poolt töölerakendamiseks vilunud jõude. Osa lasteaednikke on juba varemalt tööle rakendatud.

Töötavate Eestlaste Peaesinduse teated

Ametisse nimetamisi Peaesinduses

Gau Schleswig-Holsteinis töötavate eestlaste auametiline esindaja ajakirjanik Juhan Veelma on töötavate eestlaste peaesindaja poolt kutsutud Peaesinduse teenistusse pressireferendina. Kuna ta on juba asunud Berliini, siis on tema tegevus auametiline esindajana Schleswig-Holsteinis seega lõppenud.

Peaesinduse töö sisemise ümberkorraldamise puhul äsja asutatud naisosakonna juhatajaks on peaesindaja poolt nimetatud pr. Hilda Markgraf. Kultuurosakonna juhatajaks on ametisse kutsutud õigusteadlane Olav Berendsen.

Eesti meeskoori asutamine Berliinis

Peaesinduse algatusel on alustatud eeltöödega eesti meeskoori asutamiseks Berliinis. Kõigil asjast huvitatud lauljatel palutakse endast kirjalikult teatada aadressil: Estnische Reichsverbindungstelle bei der DAF, Berlin N 54, Linienstr. 83, Leiter der Abteilung für kulturelle Betreuung, O. Berendsen. Lähemad üksikasjad selguvad olenevalt osa võtta soovijate arvust.

Agronoomid registreerigu endid

Kõiki Saksamaale evakueerunud eesti agronoome palutakse endid registreerida Põllumajanduses Töötavate Eestlaste Hooldusteenuses Reichsnährstandi juures, Berlin SW 11, Dessauerstr. 26, tuba 52, sest agronoomide järele on tarvidus ja neid saadakse vastavatele kohtadele tööle rakendada. Registreerimine teostatagu kiires korras.

Piiritusemeistreid saadakse tööle rakendada

Ölle ja piirituse valmistamise alal töötanud eestlastel, eriti piiritusemeistritel, on võimalus Saksamaal tööle rakenduda.

Et töölerakendamist teostada, selleks palub Põllumajanduses Töötavate Eestlaste Hooldusteenus, Berlin SW 11, Dessauerstr. 26, tuba 52, huvitatuid kiiresti endist tealada, ühtlasi ära märkides ka oma perekonna suuruse.

Tööle on võimalus rakendada 20 — 30 inimest.

Eesti solistide kontserdile

laupäeval, 16. dets. on veel pääsmeid piiratud arvul saada. Müük toimub enne kontserdi algust koha peal. Kontsert on Beethoveni saalis (Köthener Str. 32, Potsdami platsi j.). Algus kell 17. Publikut palutakse ilmuda õigeks ajaks, kontserdi ajal saali ei pääse.

Eesti Noorte Peastaabi teated

1. 14—16 aastased poisid, kel on huvi tehniliste alade, näiteks mehaanika, lukusepa või masinisti jne. töö alade vastu, võivad endid registreerida Eesti Noorte peastaabis. Lähemat ajal avatakse Kesk-Saksamaal ühe suurema vabriku juures eesti poistele tehniline kursus, mille juhiks on üks Eesti vastava ala pedagooge.

2. Gemaania tütarlaste tervisholu kursustest osavõtmiseks jätkatakse registreerimisi. Järgmised kursused algavad 15. jaanuril.

3. Eesti Noorte maatöölaagritesse on sel aastal registreerimine lõpetatud. Kui tuleval aastal uusi laagreid avatakse, siis sellest teatatakse ajalehes.

4. Eesti Noorte maalesaatmislaagritesse, koolidesse ja lennuväe abiteenistusse võetakse registreerimisi vastu veel nii tütarlaste kui poiste osas.

Ülalnimetatud registreerimiste ja küsimuste suhtes pöörduda adressil: Berlin C 2 Klosterstrasse, 79, Führungstab der estnischer Jugend.

Eesti Ringhääling nüüd ka õhtuti

Kui sewi mitmete nädalate kestel Eesti ringhäälingu saatekava kestis kella 11.00—17.00, siis arvates pühapäevast, 10. detsembrist võib kuulda eestikeelseid saateid ka õhtutundidel.

Tulevikus on õhtused saated ette nähtud pühapäeval, esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel. Esialgsed proosaisaated leiavad aset iga päev kella 20.15—22.30 lainel 1875 m. Päevaseid santeid sandetakse endiselt lainel 345,6 m.

Erfurti linnas

kogunevad eestlased igal pühapäeval alates kl. 16 restoranis „Horst Kohl".

Töövõimalusi eestlastele

Vajatakse 1 perenaist, 2000 morgeni suurusesse mõisa ja 3 majaabilist 100—200 morgeni suurusesse põllumajanduikesse käitisesse. Informatsiooni saab Eesti Toimkonnast, tuba 118.

Dr. med. Joh. Gebhardt otsib Bad Blankenburgi (Thüringer Wald) majaabilist 4 lapse juurde. Informatsiooni Eesti Toimkonnast, tuba 118.

Jenasse (Thüringen) otsitakse 2 lapse juurde majaabilist. Võib olla ka naine kuni 6-aastase lapsega. Informatsiooni Eesti Toimkonnast, tuba 118.

Vanem majateenija võib saada koha maale. Lähemaid andmeid saab telefonil 24 20 78 või Eesti Toimkonnast, tuba 118.

Vajatakse 50—55-aastast majateenijat mitte kauge väljaspool Berliini. Lähemat informatsiooni saab Eesti Toimkonnast, tuba 118, või telefoni 97 76 46, pr. Nikolaitt.

Peatoimetaja: August Oinas, Berliinis. Tel.: 17 55 31/3, apar. 5. **Väljaandja:** Kirjastus Eesti Ajaleht, Berliinis. / **Toimetus:** Roland Verlag G. m. b. H., Berlin SW 68, Schützenstr. 18—25. **Levitamisekoht:** Alexandrinenstrasse 110. **Trükk:** Berliner Verlagsanstalt G. m. b. H., Berlin SW 68, Schützenstr. 18—25.

Hauptschriftleiter: August Oinas, Berlin, Tel.: 17 55 31/3, Apper. 5. **Herausgeber:** Verlag Eesti Ajaleht, Berlin. **Verlag:** Roland Verlag G. m. b. H., Berlin SW 68, Schützenstr. 18—25. **Auslieferung:** Alexandrinenstr. 110. **Druck:** Berliner Verlagsanstalt G. m. b. H., Berlin SW 68, Schützenstr. 18—25.

OTSITAKSE OMAKSEID

Jaan Elsmann Nõmmelt otsib **tuttavaid.** Teatada (12b), Döbriach 38, bei Spittal a. d. Kärnten.

Palun teateid oma abikaasast **Aino Maitlast** (sünd. Angerjas), eriti tema saatusest peale, 18. septembrit. Tähtsik iga teate eest. Paul Maitla, FP Nr. 56 475 A.

Omakseid ja tuttavaid otsib **Voldemar Pitsi** Valgamaalt. **Teatada** FP Nr. 06 930 D.

Georg Raag (sünd. 4. 11. 1917) otsib oma **vanemaid.** Teatada FP Nr. 38 304 B.

ff-Gren. **Voldemar Sokk** Imastust otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 38 304 D.

Ema Elfriede Kippastot ja kõiki sugulasi ning tuttavaid otsib W.-Gren. Kaljo Kippasto, FP Nr. 38 304 B.

Vanemaid Peeter Tammepuud perekonnaga ja **Hans Alverit** perekonnaga, kõiki sugulasi ning tuttavaid otsivad W.-Rtff. Peeter Tammepuu ja W.-Strm. Hans Alver, FP Nr. 38 304 D.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib gren. B. Kangur, FP Nr. 38 304 C.

ff-gren. **Aksel Veedla** otsib **omakseid** ja sugulasi. Teatada FP Nr. 38 304 B.

Abikaasat Sinaida Kesat (sünd. Tamm) ja sugulasi otsib ff-Strm. Ants Kesa Aksel Lulla Tallinnast. Teatada FP Nr. 38 304 D.

Juhannes Nenni Imastust ja **Eduard Kaevu** Tallinnast otsib ff-Gren. Voldemar Sokk Imastust. Teatada FP Nr. 38 304 D.

Abikaasat Valentina Lullat (neiuna Idnurm) ja sugulasi otsib ff-Strm. Aksel Lulla Tallinnast. Teatada FP Nr. 38 304 D.

Omaksed ja tuttavad! Minu aadress on: **Voldemar Sulger,** FP Nr. 38 304 D.

Omakseid ja tuttavaid otsib ff-Uscha **August Sari,** FP Nr. 56 475 D.

Waffen-Gren. **Elmar Hio** Tallinnast ja **Olev Kläärik** Tartust otsivad **sugulast** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 26 985.

W.-Gren. **Lembit Selgis** Tartumaalt, **Helmut Rahu** Saaremaalt ja **Heino Kalda** Tallinnast otsivad **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada ff-FP Nr. 26 985.

W.-Gren. **Vambola Kriis, Ilmar Jakobsoo** ja **Lembit Schasmin** Tartumaalt otsivad **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada ff-FP Nr. 26 985.

Alma Taidallist, Hilja Raidal-Holmist ja **Herbert Holmist** palub teateid Viktor Raidal, Berlin-Lichtenrade, Steinforstrasse 1 (Gem. K. Lager der DRP).

Ferdinand Tammau Otepäält otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada Berlin W 35, Elsholzstrasse 34—37, (Augustaschule).

W.-Gren. **Lembit Hurt** otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada ff-FP Nr. 26 985.

Strm. **Endel Lellep** palub **omakseid** ja **tuttavaid teatada** sõt. „203" all.

W.-Strm. **Gunnar Hiis** otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada ff-FP Nr. 39 340 E.

Abikaasat **Adele Angerjat,** sugulasi ja tuttavaid otsib Andam Angerjas. Teat. (24) Lüneburg, Feldstrasse 12, bei Lodemann.

Sugulased ja tuttavad, teatage endastl **Leonida Lindsaar,** NSV Mütterheim Bad Elster.

Abikaasat **Evi Marie Toomettit,** (neiuna Olts) ja **Marta Leeveri** (neiuna Olts) otsib W.-Ustuf. Illo Toomet. Teatada FP Nr. 48 001 B.

Karl ja **Natalie Kurvitsat.** Viliandist otsib Silvia Karukäpp, (5a) Konitz, Westpr. 1, Telegraphie.

Leo Mäeotsast Tallinnast palub teateid H. Pappel, Frankfurt (Oder), Prinzenufer 8, bei Koenig.

Marta Mork'ist Viljandist palub teateid Emma Vainsalu, Frankfurt (Oder), Prinzenufer 8, bei Koenig.

San.-Uffz. **Voldemar Reiman Vigalast** palub **sugulasi,** sõpru ja **tuttavaid** teatada sõt. „204" all.

Abikaasat **Hilja Püssat,** neiuna Kikas (sünd. 19. 4. 1922) ja poega **Raivot** (sünd. 18. 4. 1944) Kehra-Tallinnast otsib Heino Püssa, I. G. Farbenindustrie A-G., Werk Premnitz, Werkschutz, Tor II (2).

Sugulasi ja tuttavaid otsib **Heljo Randjõe,** (10) Beiersdorf 36b über Reichenbach, Vogtl.

Poega **Harry Puuderselli,** sugulasi ja tuttavaid otsib Hilda Pügi, Beiersdorf 36b, üb. Reichenbach, Vgtl., (10).

Õde Alide Alasood, Helene Osi, sugulasi ning tuttavaid otsib Pauline Vahtrik. Teatada: Beiersdorf 36b, üb. Reichenbach, Vogtl. (10).

Abikaasat kapt. **Jaan Kibesat,** omakseid, sõpru ja tuttavaid otsib Olga Kibesa tütre Aimiga. Teatada Bismarckstr. 1, Werdau, Sachsen.

Uffz. **Ovald Põldma** Taevere vallast otsib **omakseid,** sugulasi ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 18 094.

ff-Uscha **Aarne Kivirand** Võrumaalt palub **sugulasi** ja tuttavaid kirjutada sõt. „205" all.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib **Kaljula Orasmäe.** Teatada sõt. „206" all.

Herman Schröder otsib **vanemaid** ja sugulasi. Teatada sõt. „207" all.

W.-Uscha **Evald Mägi** Tartust otsib **omakseid** ja sõpru. Teatada FP Nr. 18 194 C.

Arnold Koka, teata endast W.-Kan. Valter Pärnale, FP Nr. 18 194.

Uscha **Mihkel Pärnpuu** otsib oma **perekonda.** Teatada FP Nr. 18 194.

W.-Uscha **Mihkel Saluste** otsib **omakseid** ja tuttavaid. Teat: FP Nr. 18 194 A.

Sugulasi ja tuttavaid otsib Strm. **Endel Kubjas,** FP Nr. 18 194 A.

Valter Haava saatusest Orava vallast palub teateid Leonhard Haav, FP Nr. 38 194 B.

Sugulasi ja tuttavaid otsib W.-ff-San. **Herbert Lääne,** FP Nr. 18 194 A.

Vanemaid **Artur** ja **Anna Luha'sid** ja teisi sugulasi ning tuttavaid otsib W.-Kan. Hendrik Luha, FP Nr. 18 194 A.

Omakseid ja tuttavaid otsib **Leonhard Roosipuu,** FP Nr. 38 394 E.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib **Jaan Ainla,** FP Nr. 20 794.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib W.-Strm. **Heino Rebane** Tallinnast, teatada FP Nr. 25 712 A.

W.-Rttf. **Igal Uues** otsib **omakseid,** sugulasi ja tuttavaid. Teatada FP. Nr. 18 194 A.

Hildegart Stahlfeldt (neiuna Reinas) ja **Silvi Stahlfeldt,** teatage endast Georg Pärvele, FP Nr. 18 194 A.

Linda Võlma, Armilda Kaldvee ja **Johannes Kaldvee,** teatage endast Oskar Kaldveele, FP Nr. 18 194 A.

W.-Rttf. **Valter Virumäe** otsib **omakseid,** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 18 194 A.

Ema Elisabeth ja **õde Ida Tamme** ning **Aino Tammc** otsib W.-Kan. A. Tamm, FP Nr. 18 194 A.

Sugulasi ja tuttavaid otsib W.-Kan. **Kalju Aarpuu,** FP Nr. 18 194 A.

Omakseid ja tuttavaid otsib W.-Gren. **Aksel Tammusaar,** FP Nr. 38 304 E.

Kõigil sugulastel ja tuttavaid endast teatada W.-Gren. **Kalju Ahvenale** Tartust. FP Nr. 38 304 E.

Alice Rida ja tema **perekonna** saatusest palub teatada Helene Saage, Neuhimmer (Queis), Loos 39, Kreis Sprottau.

Strm. **Erich Lätet** (sünd. 1925, haavatud, vasak jalaluu katki, 19. sept. Tallinnas laevale viidud) otsivad E. ja M. Läte, Radebeul, West (10), Straken 34.

ff-Gren. **Anton Raudrohi** otsib **vanemaid,** omakseid ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 36 341 A.

W. Pi **Olev Tatar** otsib **vanemaid,** õde **Lehtet,** venda **Lembitut,** sugulasi ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 58 312.

Strm. **Kalju Must** otsib **isa** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 58 312.

Aino Tohreluts Põlvast, teatage oma aadress W.-Gren. A. Kaardile FP Nr. 56 475 O.

Sugulased ja tuttavad, teatage endast W.-Strm. **Karl Jõesaarele** Tartumaalt. FP Nr. 04 530.

Omakseid ja sugulasi otsib Uscha **Albert Annus,** ff-FP Nr. 28 668 B.

Harald ja **Felix Saraspuud** otsib W.-Kan. Jüri Roos, FP Nr. 28 668 D.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib W.-Gren. **Artur Kartau,** FP Nr. 38 304 D.

Omakseid ja tuttavad! Palun teatage endast! ff-Rttf. **Kaarel Kõpinale** (Mõetaguse vallast), FP Nr. 39 340 B.

Omakseid ja tuttavaid! Teatage endast! ff-Gren. **Adolf Pühnale,** FP Nr. 38 304 D.

Mary Siegeri kohta palub teateid Anna Triik, Berlin-Charlottenburg 5, Horstweg 22 IV.

Elli ja **Silvi (Totsa)** K. ja **Ida Alba,** praegu Bielefeldis, (kõik Tartust), teatage oma aadress sõt. „217" all. Fritz Ants M.

Ida Kivisäkki tütre **Helvi** ja poja **Vootelega, Virve Kaske** (neiuna Kivisäkk) ja dr. **Erich Laisaart** otsib Hans-Kivisäkk, (2) M. E. W. Finkenheerd b. Frankfurt (Oder).

Abikaasat **Ole Nelendit** taste **Kal** ja **Reedaga** otsib W.-Ustuf K. Nelend. Teatada sõt. „208" all.

Niina Etverk, teata endast Endel Etverkile, FP Nr. 36 341 B.

Elisabeth ja **Eevi Tann'i** ning **Velda Purret** Tartust ja **Johanna, Asta** ning **Leonhard Laksi** Tallinnast otsib ff-Gren. Lembit Tann, FP Nr. 39 340 D.

Ella Petersons Riiast, teata endast ff-Frw. E. Armolikule FP Nr. 39 340 D.

O. Gren. **Aksel Nautras** otsib **omakseid** ja tuttavaid. Teatada sõt. „209" all.

Sugulasi ja tuttavaid palub kirjutada ff-Gren. **Karl Odraks** Virumaalt, FP Nr. 48 601.

ff-Gren. **Raimond Liiv** Rakveresti palub **sugulastel** ja tuttavatel kirjutada FP Nr. 48 001.

ff-Gren. **Erich Keert** Saaremaalt palub **sugulastel** ja tuttavatel kirjutada: FP Nr. 48 001.

Linda Varesest (sünd. Tepper) teatada Kan. Alfred Tepperile sõt. „210" all.

Omaksed ja tuttavad! Minu aadress on: **Peeter Lapp,** (12b) Wels, Wiesenstrasse Lager, Oberdonau.

Magda Leestikut (neiuna Hindrikson) Rakveresti otsib Aino Vares, Brandenburg (Havel), Grandenzer Str. 12.

Bertha Vilartdit (neiuna Vösoberg) Mäe vallast otsib Aino Vares, Brandenburg (Havel), Grandenzer Strasse 12.

Pol. kapt. **Mürt Ott'l** Tallinnast otsib **Linda** Ott, R. I. Lagerverwaltung, Selb-Erkersreuth, Gau Bayreuth.

Heino, Juhan ja **Ako Rehane** Sangastest ja **Jaan Soome** Rostust, teatage endast Heiti Rebasele sõt. „211" all.

Melitta Lepiksonist, Tallinn-Pääskülast palub teateid W.-Gren. L. K. Aanja, FP Nr. 20 794.

ff-Gren. **Voldemar Puidak** otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada sõt. „212" all.

W.-Uscha **Albert Valt** otsib abikaasat **Elfa-Marie Valti** Rakveresti ja kõiki omakseid ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 27 651 A.

V. Niit palub poega **Heimarit** ja kõiki tuttavaid teatada aadressil: (12b) Wels, Wiesenstrasse Lager, Oberdonau.

ff-Gren. **Lembit Orast** otsib ff-Gren. Kalju Oras, FP Nr. 38 304 B.

Arkaadi Rannese ja dir. **Bernhard Rostfeldi** saatusest palub teatada Helene Rannessele, (10) Bad Dürrenberg bei Leipzig, Bahnhofstr. 32.

ff-Uscha **Vello Lõhmusest** teatada Johan Lõhmusele, (2) Firma Michovius, Cottbus, Lieberoser Str. 35/36.

Sugulasi ja tuttavaid otsivad **Endla Henn, Amalie** ja **Daniel Andreimann** Tartust. **Teatada:** (10) Grüna in Sachsen, Gemeinschaftslager, Fleischers Gasthof.

Voldemar Vares (sünd. 1. 4. 1906) otsib **abikaasat** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 38 304 B.

Vendi, sugulasi ja sõpru otsib ff-Uscha **Richard Kikkas,** FP Nr. 26 985.

Sugulasi ja tuttavaid palub kirjutada W.-Gren. **Ilo Erlich** (sünd. 16. 3. 1926). Teatada FP Nr. 48 958 B.

Sugulased ja tuttavad, teatage endast aadressil: Rtff. **Erich Kurg,** ff-FP Nr. 56 464, Gren. **Hugo Kurg,** ff-FP Nr. 48 886 B ja gren. **Lembit Paglandi,** ff-FP Nr. 48 958 C.

Omakseid ja tuttavaid otsib Uscha **Avo Tamme,** FP Nr. 56 475 A.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib Schütze **August Siim,** FP Nr. 18 034.

Voldemar Koppel ja **Alfred Rüsta** Tallinnast otsivad **omakseid** ja tuttavaid. Teatada aadressil: Putzig, Schule, West-Preussen.

Sugulastel ja tuttavatel teatada aadressil: ff-Frw. **Kalju Piliste,** FP Nr. 65 008.

Sugulasi ja tuttavaid otsib Strm. **Edgar Zirna,** FP Nr. 65 008.

Ltn. **Lehe Ründalit** ja gren. **Jaano Ründalit** otsib Heino Ründal, (11a) Bodenbach, Roseggerstr. 12.

Jaan Kallendi (Tallinnast) praegune aadress: Dresden, A 29, „Gasthof Gotta", Raimundstr. 1, tel. 86 35 02.

ff-Fu **Valter Traksmaa** otsib **sugulasi** ja tuttavaid. Teatada sõt. „213" all.

Elmire ja **Adele Männiküid** ning **Maivi Otsikut** otsib Uscha Kaarel Männik. Teatada sõt. „214" all.

Salme Mägit tütre **Mariga Saare** vallast otsib W.-Gren. Oskar Mägi. Teatada sõt. „215" all.

Lembit Eilau sugulastel ja tuttavatel endast teatada: (13b) Angerstr. 5, Ausburg.

Omakseid ja tuttavaid otsib Rttf. **Paul Pikkuus.** Teat. sõt. „216" all.

Ema **Marta Hilemetsa** (sünd. Suur) ja kõiki sugulasi ning tuttavaid palub teatada Lw. K. H. Eva Hilemets, (4) Fühnitz bei Damgarten, Pommern.

End. Valga apteekri **Karl Pärdi** elukoht palutakse teatada Max Pétersonile, Karlsbad, Arnemannstr. 7.

Siimeon ja **Paul Vaas'idest** teatada Marta Koppelile, (13a) Fichtelberg, Neubau, Adolf-Hitler-Str. 27, Gau Bayreuth.

Marta Koppel otsib **omakseid** ja tuttavaid. Teatada: (13a) Fichtelberg, Neubau, Adolf-Hitler-Str. 27, Gau Bayreuth.

Marie Sirge, Helga Üpraus, Leida Laidvee Pärnu Linatööstusest, **Elo Karisto** Pärnu-Sindist, **Maria Perli** Tartu Piirkonnakomissariaadist ja **Meta Lillevälja** Valgast paluvad sõpru ja tuttavaid kirjutada aadressil: (8) Sagan, Schles., Gewerksfabrik.

Tatjana Bogusławsky Vigalast palub sõpru ja tuttavaid kirjutada aadressil: (2) Kreis Guben, Starzeddel, Antoinettenruh.

Vilhelmine Rüütelit, Lydia Trautwagi ja **Leida Holdret** otsibs ff-Gren. Sergei Rüütel, FP Nr. 21 252.

Omakseid ja tuttavaid otsib **Karl Siitan** Tihemetsast. Teatada sõt. „182" all.

Sugulasi, sõpru ja tuttavaid otsivad **Jüri** ja **Susanne Sirgojad.** Teatada aadressil: Raisting, Oberbayern, Gärtnerei Walter.

Omaksed ja tuttavad! Minu aadress on: W.-Gren. **Joann Lindma,** FP Nr. 56 475 E.

Elfriede Potralist teatada Leo Potralile, Tangermünde, (19) Elbe, Gartenstr. 3.

Endla Alice Lepikut (sünd. 15. 8. 1896) otsib abikaasa Artur Lepik, FP Nr. 21 252.

Elmar Tamm Võrumaalt otsib **omakseid** ja tuttavaid. Teatada FP Nr. 58 826.

Ilo Viljamaa (sünd. 6. 4. 1927) ja **Raimond Riis** (sünd. 17. 1. 1926), Viljandi Tööstuskooli õpilased, otsivad **sugulasi** ja tuttavaid. Teat. sõt. „196" all.

Abikaasat Alide Verderit Tartust otsib Waffen-Gren. Harry Verder, FP Nr. 06 930 C.

Vanemaid, sugulasi ja sõpru otsib Waffen-Gren. **Hovard Metsar,** FP Nr. 26 985.

Vanemaid, sugulasi ja tuttavaid otsib Waffen-Uscha **Ilmar Liivamäe.** Teatada sõt. „198" all.

Waffen-ff-Fu. **Endel Urm** palub **sugulastel** ja tuttavatel kirjutada sõt. „199" all.

Waffen-Uscha **Edgar Toots** otsib **omakseid.** Teatada sõt. „201" all.

Meie vanematest Salme ja **Otto Teoseest** Tartust palume teatada **Marta** ja **Endla** Teosele, FP Nr. 39 781.

Arnold Kaldvee otsib **abikaasat Oiet,** tütat **Luulet** ja venna abikaasat **Valyt.** Teat. A. Kaldvee, FP Nr. 58 826.

Sugulasi, sõpradel ja tuttavail teatada: **Sam Eber,** (2) Ampahütte N.-L., Henriettenstr. 1.

Ole Ilves Tartust, teatada: Waffen-Uscha Peeter Olssar, sõt. „168" all.

Leili Sula Tõtardiega ja **Elfriede Jaanistat** Tartust otsib Waffen-Uscha Moinhard Sula. Seat. sõt. „169" all.

Ltn. **Robert Tecnest** teatada Leho Tecnele, Jena, Westenaistr. 15.

Oma naist, tuttavaid ja sõpru otsin — ff-gren. **Felix Jõks,** FP 56475-A.

Otsin oma abikaasat Mary Mõtus (15) Thüringen-Greiz, Löwenapotheke.

Valja Muhhlin'ist teatada Marianne Muhhinile, Köslin/Pommern (4), Fabrikstrasse 78.

Sinaida ja **Eugenie Saart** ning **Benita Tedremaad** otsivad N. Strandson ja E. Pihelgas, FP Nr. 23 417.

Kiri teadmatusse

Käsi on raske neid ridu kirjutades. Ja ma ei tea, kas teie, kelledele need read on mõeldud, neid kunagi lugeda saate. Aga ma ei saa teisiti, ma pean kirjutama.

Ma ei tea õieti isegi, mis mind just täna kirjutama pani. Kas olid need kodumaad meenutavad hallid hilissügisesed vihmast nõrguvad pilved, mis ida poolt tulles nii madalalt üle meie küla ujusid, et oleks kasvõi käega ulatunud neid katsuma? Või olid need männid, millede ladvad mäekumeruse tagant tuule käes tantsimas paistsid ja mis nii kodumaised näisid? Ükskõik mis mulle kirjutamiseks sisemise tõuke andis, aga äkki ma tundsin, et pean laua taha istuma ja kirjutama hakkama.

Kiri teadmatusse... Nii ma ristin oma kirja. Kuigi see ei ole päris õige. Sest see, mis varjab teid, kelledele ma kirjutan, ei ole mulle täiesti teadmatuseks. Ma tean seda neli aastat tagasi saadud kogemustest liigagi hästi. Ja ma võin seda praegu enesele kõigis üksikasjus ette kujutada. Aga ma siiski tahaksin, nii väga tahaksin, et see kõik oleks praegu teadmatus. Seepärast ma nimetangi oma kirja kirjaks teadmatusse. Ma tahaksin, et see kõik oleks varjatud mu eest teadmatuse linikuga, mis siis hakkas teie ümber olema, kui meie teised lahkusime. Ma tean, et see tahtmine on väga egoistlik, aga olgu. Ma lihtsalt ei suuda ennast sundida mõtlema sellele, mida pidite teie pärast meie lahkumist hakkama läbi elama.

Jah, ma ei suuda ennast sundida mõtlema sellele, mis ootas Sind, kallis emake, pärast seda, kui Sa olid meid tugevasti kallistanud ja jäid nutes sadamakaile. Sa tundsid ennast liiga vanana meiega kaasatulemiseks ja Sind sidusid koduga köidikud, mida Sina ei suutnud katki rebida. Ja nii seisab Su pilt tänaseni mu silmade ees — nutvana sadamakail, aga huuled sosistamas: „Minge, lapsed, minge! Teie peate minema. Teid on kodumaale veel tarvis!" Ja ma hoian kramplikult seda pilti oma põues. Ma ei taha sellest pildist edasi enam mõtelda ega seda pilti kõige järgnevaga purustada. Ja ma näen Sind, kallis ema, tihti uneski — ikka sadamakail, oma laste saatjana võõrale teekonnale.

Aga mitte ainult Sulle, emake, ei kirjuta ma käesolevaid ridu. Ma näen täna nii imeselgesti ka teid teisi, kes te maha jäite — mitte omast tahtest, vaid lihtsalt eetõttu, et ei pääsenud enam tulema.

Ma näen Sind, vana sõber, kellega mind sidusid juba ühised lapsepõlvemälestused. Sa olid alati tubli kaaslane ja — mis peaasi — õige eestlane ja isamaalane. Seetõttu tuli Sul meie kodumaa saatuse muutlikel päevil paratamatult raskusigi taluda. Aga Sa jäid enesele ustavaks. Ja ustavaks oled Sa kindlasti enesele nüüdki jäänud. Ma ei suuda Sind teisiti lihtsalt kujutellagi.

Ja nii kerkite teie praegu mu ette — kõik teisedki, kelledega elu on mind sidunud mitmesuguste sidemetega ja kes te nüüd olete jäänud punase terrori kätte.

Jah, nii väga kui ma tahaksingi, et teie praegune saatus oleks mulle teadmatu, tunneb ometi iga mu alateadlikki mõttekild valusa selgusega seda, mis teie praegu peate läbi elama. Ma tunnen seda kõike nii teravalt, et tihti läheb uni poolest ööst ja ma vähkren unetult kuni hommikuni. Ma hoidun kramplikult mõtlemast teile, aga ometi ma tean, et see on suur mure teie pärast mis mind ärkvel hoiab. Aeg on lükkinud juba hulga nädalaid meie saatuste vahele, aga ikka ma tahaksin teid kõiki säilitada oma mälestuses sellisena, nagu te noil saatusraskeil päevil maha jäite. Kuigi ma tean, et see osutub mul võimatuks. Aga vähemalt praegu, neid ridu kirjutades, suudan ma ennast teatud määral petta.

Ma tean, et see enesepettus ei saa kaua püsida. Ja see polekski õige — katsuda elu tõeluse eest pageda. Ainult silmitsi eluga kokku minnes, ükskõik missugune ta ei oleks, suudame endid säilitada. See on juba elu ürgne seadus. Praegu kehtib ta erilise tugevusega meie, eestlaste, kohta. Ma tean seda ja seetõttu ei püüagi ma uinutada end mingitesse soovunelmatesse. Ainult praegust kirja kirjutades valdas mind mingi eriline meeleolu.

Ent huvitav — käesolevaid ridu kirjutades tunnen ma, kuidas minus kasvab mingi uus tunne, mis haarab kaugele sellesse teadmatusse, mis praegu asub meie vahel. Ma tunnen ja usun, et see teadmatus varsti muutub selguseks. Jah, ma tean ka, et see selgus on kindlasti valus, väga valus. Meie kõik, kes me selle selguse ette astume, peame hambad valusasti kokku suruma, kui see pilt meie ees hakkab avanema.

Olen juba tihti mõtelnud, kui valus ja ängistav saab olema meie kodumaa meie esimesele pilgule pärast kodumaale tagasijõudmist. Seda esimest pilku tahaksin küll vältida, kui oleks võimalik. Ent see ei ole võimalik, ja meie kõik, kes me praegu võõrsil viibime, peame endid sellega juba ette harjutama. Aga koos sellega tunneme ka, kuidas meie esimene pilk lõplikult vabastatud kodumaal leiab kuhjaga ülesandeid, mis ootavad kõigi eestlaste käsi ja südameid. See saab olema vägagi raske ja väsitav ajajärk — ja seda kindlasti mitmele sugupõlvele —, mis siis eestlasi ootab, aga me ei karda seda ajajärku, sest me teame, et siis loome endile uue ja päikesepaistelisema eesti kodu. Praegu me ei tea keegi, kellel saab õnn osaks selle uue ja õnneliku eesti kodu kosutavat hingust tunda, aga see polegi nii väga tähtis. Kõige tähtsam on see, et see eesti kodu kuulub tulevastele eesti sugupõlvedele.

Jah, palju teadmatust on veel meie elurajal — nii igal üksikul meist kui ka tervel rahval. Aga see teadmatus kaob elu suuremate ja kõrgemate tähiste ja ideaalide avardavas valguses. Minu praegune kiri kaob küll veel teadmatusse, aga selle teadmatuse taga on juba tunda uue elu esimesi kiiri.

Mart Tõnurist

HENRIK VISNAPUU

Ikka viirastub

M. V. mälestusele

Ikka viirastub nägu noor
läbi sügisekulla.
Rebeneb äkki unustusloor
nagu äikesekollas.

Rohelispruunid jalge eel
lõhkenud kastanikukud.
Võpatab ärapöördunud meel,
puielt kui midagi kukub.

Ikka viirastub nägu valk,
nagu see laevale astus.
Ikka seesama tõelus kalk,
Ikka ükssama vastus:

Vesi, rannatus, karge tuul,
röövitud kodumaa kallas.
Surm istus äkki torpeedo
suul —
kaduvik vetevallas.

Kõnnin üksinda rannateel,
mõtted kodumaa mullas.
Kuhu saatus mind kannab
veel,
lehte üht sügisekullas.

Swinemünde, 10. 10. 44

Eestlaste laatsarett lõunas

Avati esimene suur erihaigla eesti haavatuile. Haiglale eestilise ilme andmiseks tulgu appi iga eestlane!

Enamlusevastases ühisrindes saksa relvakamraadidega õlg õla kõrval võideldes haavata saanud eesti rindemehed saavad Saksamaa haiglates hea hoolitsuse, osaliseks. Üksikult teistest rahvustest haavatute keskel viibivatele vähese keeleoskusega eestlastele mõjub aga rusuvalt see, et puudub võimalus mõtteid vahetades pikki haiglapäevi lühendada.

Haavatud eestlaste suurimaks sooviks on pääseda ravimisele haiglasse, kus on koos rohkem eestlasi. Selle soovi teostamiseks on Saksa võimude poolt juba tegelikult astutud esimene suur samm: ühes lõunapoolses sõjaväeringkonnas sai valmis suur erihaigla eesti haavatuile, nn. eestlaste laatsarett.

Esimene eestlaste sõjalaatsarett mahutab tunduva osa kõigist Saksamaal ravimisel viibivaist eesti haavatuist. Ka haigla personaal on püütud komplekteerida võimalikult eestlastest. Nii on haiglas haavatute eest hoolitsemas mitukümmend eesti meditsiinõde, peale selle on ka köögi personaal, haigetalitajad j. t. eestlased.

Seega on Saksa sõjaväevõimude poolt tehtud kõik mis võimalik selleks, et eesti haavatud selles haiglas tunneksid endid koduselt.

Haiglale anda sisemiselt eestilist ilmet, osutada seal ravimisel viibivaile haavatuile tänu ja armastust — see jääb Saksamaal asuvate eestlaste ülesandeks.

Peale haavatute ei tohi unustada ka eesti õdesid, kes juba aastaid on elanud karmi sõdurielu, on truult ravinud haavatuid rindelähedastes sõjalaatsarettides ja nüüd on koondatud kõnesolevasse haiglasse. Paljud nendest on kaotanud isegi kõik igapäevase elu tarbeasjad.

Meie võimalused ei ole suured. Kuid mõnigi neist eestlastest, kes Saksamaal on leidnud kaitset enamliku terrori eest, sai kaasa tuua esemeid, mis on sobivad annetamiseks kõnesolevale eestlaste laatsaretile. Juba varem Saksamaale töötama asunud eestlaste võimalused oma ohvrivalmiduse tõendamiseks on muidugi veelgi avaramad. Ei tule ju kõne alla suured esemed, vaid asjakesed, mida igaüks võib loovutada, kuid mis kodu ja omaksed kaotanud haavatuile valmistavad rõõmu kui tõendused rahvuskaaslaste poolehoiust ja katkematust sidemest kõigi eestlaste vahel.

Haigla ülemarsti-juhataja soovil palutakse annetada pildiajakirju, eestikeelseid ilukirjanduslikke teoseid, eesti-saksa ja saksa-eesti sõnaraamatuid, eesti rahvusvärvides lippe,

Eesti, Saksa ja liitlasmaade värvides laualipukesi, Tallinna ja teiste Eesti linnade vaadetega pilte, eesti rahvusvärvides varrukavappe, ajaviitemänge, mängukaarte, muusikariistu, eriti suupille, habemenoateri, pliiatseid, täitesulepäid, kirjaplokke, taskurätte, tulesüütajaid jne.

Haigla ruumide kodusemaks muutmiseks oleks tarvis aknakaardinaid, sohvapatju, laualinakesi, naiskäsitööesemeid ja käsitöömaterjale.

Haigla eestlannadest õdede ja muu eestlannadest personaali jaoks, kes on rindeoludes kaotanud kogu oma varanatukese, on tarvis täiendavalt ihupesu, õepeakatteid, põlli, kitleid jne.

Nagu sellest loetelust nähtub, on igal Saksamaal asuval eestlasel võimalik annetada üks või teine sobiv ese. Kuid nendelgi, kes on enamliku ohu eest pääsenud kahe tühja käega, on võimalik osa võtta eesti haavatuile rõõmu valmistamisest. Haavatud isamaakaitsjad ootavad eesti neidudelt kirju. Nii kõnesolevas eestlaste laatsaretis kui ka igas teises sõjaväehaiglas on eesti haavatuile kaunimaks mõhadekingiks kiri mõnelt tublilt eesti neiult. Kui, lap nende kaudu tekib mõnigi jäav side ühiseks eluvõitluseks ja tulevikuks!

Vahendajaks Saksamaal viibivate eestlaste ja eestlaste laatsareti vahel on Eesti Toimkond, kelle aadress on: Estnische Leitstelle, Prinz-Louis-Ferdinand-Str. 2, (1) Berlin NW 7. Sellel aadressil palutakse saata annetused ja kirjad, märgusõna all „Haavatuile".

Eelseisvate jõulupühade puhul võtku iga eestlane endale südameasjaks mõtelda ka elukohale lähimas haiglas ravimisel viibivaile eesti haavatuile.

Meelespidamisavaldusi eesti haavatuile on soovitav organiseerida ühiselt oma ümbrukonna kaaseestlastega ja jõulukingituste või ka jõulusoovide edasiandmiseks astuda ühendusse kohalike vastavate Saksa hooldusasutuste või Eesti Toimkonnaga ja Saksamaal Töötavate Eestlaste Peaesinduse kohapealsete esindajatega.

Kuuendail sõjajõuludel peame meeles, et rõõmu valmistab see, mis tuleb soojast südamest, vaatamata sellele, kas seda on vähe või palju!

Ed. V-ste

Berliini Eesti Selts eestlaste koondajaks

Praegu on eestlastel tarvidus oma kodu ja kooskäimiskoha järele

Suur-Saksamaa pealinn Berliin pole kunagi olnud nii rohkearvuliselt eestlasile elu- ja töötamiskohaks kui praegu. Seekord, eesti rahvale saatuskarmil ajal, on leidnud endile kodu ja tööpaiga Berliinis üle tuhande eestlase.

Kuid eestlasi on Berliinis elunenud ka varematel aegadel ja siin on juba hulk aastaid tagasi asutatud eestlaste koondamiseks Berliini Eesti Selts, mis ka praegu tegutseb, kuigi sõjaolukorrast tingitud põhjusil on Seltsi tegevus viimastel aegadel piiratud olnud.

Meie lehe esindajal oli võimalus vestelda ühe vanema Berliini Eesti Seltsi juhtiva tegelase, siin üle 20 aasta elanud eestlase, vanahärra August Kippastoga.

Härra Kippasto jutustab, et Berliini Eesti Selts tegutseb ka praegu vormiliselt edasi, kuigi sõjaaegade tõttu on viimastel aastatel seltsi tegevus olnud piiratud ja kooskäimised ära jäänud. Sel aastal iäi pidamata ka seltsi peakoosolek ja uus juhatus valimata.

Seltsi tegevust on pidurdanud ka oma kooskäimisruumide ja oma kodu puudumine. Seltsil on olnud juba ammu kavatsus endale maja muretseda, milleks on loodud isegi vastav kinnisvarafond. Ainelistel põhjustel ei ole suudetud aga seni veel seda ammust unistust teostada.

Nüüd, mil eestlasi on asunud arvukalt elama Berliini, on veelgi enam suurenenud tarvidus oma maja ja oma kodu järele.

Seltsi põhikirja järgi võivad seltsi liikmeks astuda kõik Berliinis elunevad eestlased, seega ka nüüd siia evakueerunud rahvuskaaslased. Seltsi liikmete arv on varem kõikunud 50—75 vahel, kuid 1940. aastal, mil esmakordselt siirdus siia arvukalt eesti põgenikke punaste hirmuvalitsuse alt, suurenes ka seltsi liikmete arv 30—40 võrra ja küündis juba üle 100.

Varematel aegadel on selts hoogsalt korraldanud pidusid, kooskäimisi, väljasõite jne. Ka on seltsil oma raamatukogu. Paaril viimasel aastal on selts korjanduse teel saadud rahaga toetanud ERÜ kaudu kodumaal bolševike võimu läbi kannatada saanud ja toetust vajavaid rahvuskaaslasi.

Lõppeks seletas hr. Kippasto, et juba varemalt Berliinis elanud eestlased olid enne sõda jõudnud võrdlemisi heale järjele ja on oma elu ning teenistusega rahul. Berliini pommitamise läbi on majaomanikest-eestlasist umbes pooled kaotanud oma kinnisvarad. Eestlane Juhan Luterus Osnabrücki tänavas on sellega hakkama saanud, et ta on oma maja varemetele keldrisse ehitanud päris mugava eluaseme ja pealegi sellise, millele ei suuda enam väike pommgi midagi teha.

Väikese Hilja kiri Berliinist

Kallis Selma,

mul on hirmsasti hea meel, et sain Sinult kirja, ja tädi Berta on tõesti kena, et ta Su emale andis mu aadressi.

See oli sedasi, et kui me Eestist evakueerusime, siis asusime Neuhofi nimelisse mõisa, kus isa hakkas juhatama meiereid, ja see on ühes kohas Saksamaal. Praegu on aga sõjaaeg, ja kus on vabrik, ükskõik missugune, seda ei tohi ütelda, see on saladus. Nõndasiis asusime sinna, ja siis tuli onu August meie juurde Neuhofi ja siis otsustati, et mina lähen Berliini, kus hakkan koos onupoeg Eediga koolis käima, ja siis saab ema kah tööle hakata. Sedasi siis möödunud laupäeval ema saatiski mind Neuhofis rongile ja õpetas kõik kätte, kuidas ma onu Augusti Berliinis üles leian, ja andis võileivad kaasa ja kohvri, ja siis läks rong minema. Rongid liiguvad siin kole äkki ja vaevalt saad peale, kui ta paneb minema niisuguse ajuga, justkui kiirrong. Ja meestel on kõigil rohelised kaabud peas ja sigariotsad suus ja kõik loevad ajalehti. Naised jälle heegeldavad, kui on vagunis, ja kes ei heegelda, see sööb. Kas võileiba või õuna, või midagi muud, ja kui on otsas, siis heegeldavad jälle.

Kõik olid vait ja mina istusin oma kohvri otsas, sest ruum oli kitsas. Järgmises jaamas aga läks palju inimesi maha ja uusi tuli juurde, ja üks ohvitser ütles mulle, et väikepreili, miks te ei istu istmele. Ja küsis veel, et kas kaugele sõidan, ja ma tahtsin ütelda, et Berliini, aga siis märkasin järsku, et vaguniseinal oli suur siilt, kuhu oli kirjutatud „pst!" Siis sain ma aru, et sellepärast kõik olidki ennist nii vait.

Mõtlesin, et kas kõik vagunid on pst-iga või võib mõnes rääkida kah. Sõin tasapisi võileiba ja siis tukkusin mõne aja ja siis olingi Berliinis. Onu elab Nürnbergi platsi juures ja see on sõita allmaaraudteega ehk uupaaniga ja jaamast paremal pool oligi kohe uupaan, kust tuli minna trepist alla, osta pilet ja muudkui sõita. Ostsin pileti ja läksin sisse ja seal oli kole palju rahvast ja rongid sõitsid mõlemal pool ja siis ma tahtsin küsida ühe rohelise kettaga ja kuldnöõpidega mehe käest, kuspool on Nürnbergi plats, aga seal oli seina peal jälle pst! ja ma sain veel sõna sabast kinni. Läksin hea õnne peale paremppoolsesse rongi ja mõtlesin ise, et hea küll, ma lihtsalt vaatan aknast välja, ja kui õige jaam tuleb, lähen maha. Noh, küll oli igasuguse nimega jaamu, aga mitte ei tulnud Nürnbergi platsi ja ma mõtlesin, et küll onu August elab ikka kaugel. Aga siis jäi rong jälle seisma ja keegi hüüdis väljas midagi kõva häälega ja kõik läksid välja, ja siis ma lugesin, et selle jaama nimi oli Tempelhof. Seal vaatasin ma hoolega ringi ja küsisin ühe mundrimehe käest, kuidas saab Nürnbergi platsi poole. See näitas teise rongi peale, mis seisis teisel pool perrooni valmis, ja ütles, et sellega sõidate ja istute Halleväravas ümber. Minul oli nii hea meel, et tegin harjumusest kniksu, kuigi ma tean, et minul seda enam vaja ei ole, sest kõik ütlevad mulle juba ikka „preili" või „väikepreili". Läksin rongi ja hoidsin silmad lahti, ja näe, Halleväravad tuligi. See on jälle üks jaam ja teisel pool oli teine rong ning ma istusin ümber. Sihtisin nüüd eriti hoolikalt jaamu, aga mitte ei tulnud veel Nürnbergi platsi, ja siis jäi rong jälle seisma ja üks hüüdis jälle, et tuleb välja astuda. Kohkusin kangesti, kui lugesin, et see oli jälle Tempelhof. Nüüd aga polnud seda mundrimeest, kes mind ennist juhatas, näha, ja siis ma küsisin ühelt daamilt ja see ütles, et tuleb Halleväravas ümber istuda. Mina ütlesin, et ma juba istusin ümber, aga ikka ei aita, ja siis ta küsis, kuidas ma istusin, ja ma seletasin ära ja siis ta naeris ja ütles, et tuleb istuda teisele liinile. Polnud midagi, läksin jälle uuele rongile, ja kui tuli Halleväärav, otsisin üles selle teise liini, ja see oli B liin ja sellega sõitsin hulk-hulk aega, kuni tuli üks jaam, nimega Varssavi sild, ja sealt rong enam edasi ei läinud. Küsisin jälle ühelt mundrimehelt teed ja see juhatas, et ma pean sõitma siitsamast kuni Wittenbergi platsini ja seal istuma ümber A liinile. Wittenbergi platsini oli hulk maad ja seal oli sagimist, enne kui A liini kätte sain, ning oi, küll oli palju peatusi vahepeal, aga mitte ei tulnud Nürnbergi platsi. Ja siis olime ühes kohas, nimega Pankov, ja jälle üteldi, et tuleb välja astuda.

Oh, kallis Selma, ma ei tea isegi, kuhu ma kõik sõitsin, sest igaüks kellelt küsisin, ütles ikka „ümber istuda" — ja siis olin järsku jälle Tempelhofis, ja seesama mundrimees, kellelt ma umbes paar tunni tagasi teed küsisin, hõikas jälle: „Kõigil väljuda!" Ma olin nii väsinud ja roidunud ja kleit oli kortsus ja kõht oli tühi, et istusin oma kohvri otsa ja hakkasin nutma. Inimesed läksid puha välja, uusi tuli juurde ja siis tuli see mundrimees minu juurde ja küsis, miks ma nutan, ja siis ta tundis mu ära. Ta oli vist kangesti usklik inimene, sest ta lõi kaks kätt kokku ja ütles: „Gott und Himmel!," mis tähendab: „Jumal ja taevas", ja mõtles pisut ja patsutas õlale ja andis mu ühe konduktori hoole alla. Sellega siis sõitsime uuesti Halleväravani ja seal andis see mu ühele teisele pükstega ja vormipalituga preilile üle ja see andis Wittenbergi platsil kolmandale ja nii ma sain lõpuks Nürnbergi platsile, kust ma onu Augusti korteri juba kergesti üles leidsin.

Olin sedasi seigelnud ligi kolm tundi uupaanis, aga onupoeg Eedi ütles, et see pole veel midagi, võib rohkemgi, sest liine on palju ja üldse, et Berliin on kõik maa alt läbi uuristatud nagu ussipuru. Ja rääkis veel, et tädipoeg Jüri on sõitnud Potsdami platsi asemel Potsdami, mis on üks linn Berliini lähedal, ja et üldse iga intelligentne eestlane, kes endast vähegi lugu peab, peab olema kord sõitnud Potsdami platsi asemel Potsdami linna, muidu ta nagu polekski käinud Berliinis. Ja siis nad kõik naersid, kui ma rääkisin, kuidas ma sõitsin nisukestes rongides, kus peab olema vait, ja ütlesid, et see pst! tähendab hoopis seda, et ei tohi saladusi välja rääkida ja et muidu rääkida võid, mis tahad.

Sedasi, kallis Selma, jõudsin ma Berliini ja olen siin nüüd juba nädal aega. Ja küll on nüüd tagantjärele kahju, et Tallinnas sai vahel saksa keele tundidest poppi tehtud, sest nüüd on saksa keelt igal sammul vaja ja siis on, ausõna, kole rumal ja piinlik, kui sa ei tea, kas kassil on der või die või das Schwanz.

Tervitab Sind Sinu sõbratar ja kooliõde

Hilja

Keelpillide orkester Eesti Ringhäälingu juures

Saksamaal tegevust jätkav Eesti Ringhääling ei ole väsinud tegemast kõike võimalikku, et oma kuulajatele niihästi võõrsil kui kodumaal pakkuda ka uues olukorras mitmekülgset muusikalist vaheldust. Järjekordse üritusena selles sarjas on Eesti Ringhäälingu juures alustanud tegevust keelpillide orkester, esinedes Roman Toi juhatusel esmakordselt mikrofoni ees möödunud laupäeval „Väikese kontserdiga". Oma esimesel kontserdil esitas orkester Evald Braueri „Hällilaulu", Arthur Lemba „Keelpillide süidist" osad „Etüüd", „Kurb laul" ja „Scherzo" ning Edvard Griegi „Menueti".

H. Feischneri sümfoonia esiettekanne

Berliini järjekordsel suurel sümfooniakontserdil, mis toimub Riigiooperi saalis 21. skp., tuleb ettekandele Tallinna helilooja Heinrich Feischneri „Esimene sümfoonia". Peale Feischneri teose on kavas veel Debussy „Iberia", Haydni „Tšellokontsert" ja Beethoveni „Leonore 3".

H. Feischner on eesti publikule tuttav peamiselt andeka laulude komponistina, kelle helitöid on meil korduvalt auhinnatud. Samuti oli ta Eesti Helitaide Ühingu organiseerijaid ja juhtivamaid tegelasi. Kontsert, mida juhatab dirigent Johannes Schüler, tuleb kordamisele 22., skp.